

Světlik

svět libereckých knihoven

hách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdařbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
der Fall ist.
v?

Jak dostat uživatele do knihovny...

... parafrázuji název známého a oblíbeného českého filmu. Proč? Čtenáři nečtou, uživatelé k nám do knihovny nechodí, je tu prázdná, knihovníci v přesile čekají na čtenáře a návštěvníky, nakupujeme drahé knihy pro málo zájemců... Je vám to divné? Ve vaší knihovně tomu tak není? Klíid, ani u nás ne... Zatím.

Knihovny jsou místem, kde si mohu půjčit knihu, ale i místem setkávání. Ano, knihy se stále půjčují, možná trochu méně než loni a předloni, ale kromě toho se tu lidé setkávají, pořádáme různé přednášky, vzdělávací pořady, pro děti, dospělé i seniory. A co dál? Jak můžeme podpořit čtení?

Knihovny se chystají na zcela novou věc (o které se ale mluví už docela dlouho). Centrální portál knihoven by měl sloužit uživateli jako orientační bod, jako maják, který ukazuje cestu ke kvalitním službám knihoven, ke knihám tištěným i elektronickým. Podívejte se na stránku www.knihovny.cz, kde najdete podrobné informace o chystaném portálu a celém projektu. CPK charakterizuje tato věta: *„Připravovaný Centrální portál českých knihoven vám umožní získat požadované dokumenty v tradiční tištěné nebo digitální formě a pohotově a komplexní informace **kdykoli, odkudkoli a kdekoli.**“*

Co to znamená? Naplní se tím víze Koncepce rozvoje českých knihoven na léta 2010–2015, kde klient říká: *„V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně rychle obsloužen příjemným, kvalifikovaným, očividně spokojeným a motivovaným personálem nebo z pohodlí domova bez ohledu na národnost či handicap, v kteroukoliv denní či noční dobu získám požadovanou službu.“*

Všimněte si formulace: požadované dokumenty v tradiční tištěné nebo digitální formě... a dále ... kdykoli, odkudkoli a kdekoli. Kdekoli, to znamená opravdu v kterékoli z 6 000 českých knihoven. Je zřejmé, že v malé knihovně asi nebudete mít k dispozici všechny požadované knihy a jiná média. Pozor! Je tu ale MVS, tedy meziknihovní výpůjční služba, kterou má poskytovat i ta nejmenší knihovna. Informujeme vždy čtenáře o této službě? Vědí, že lze knihu dostat až téměř k němu domů – tedy do jeho domovské knihovny?

A existují (a stále jich přibývá) také digitalizované dokumenty a elektronické databáze. Že je vaše knihovna nemá? Ale třeba je má jiná knihovna a vy o nich nevíte. Třeba je má vaše krajská knihovna – ale vy si myslíte, ... je to daleko, k digitalizovaným dokumentům se nedostanu... Omyl, vaše knihovna má přece přístup k internetu, má přístup do systému Kramerius, který umožňuje prohlížení zdigitalizovaných dokumentů. Už teď si můžete prohlédnout tzv. Rohnovu kroniku, významný historický regionální dokument, na webové stránce www.kramerius.kvkl.cz. A proč by měl uživatel do knihovny přijít a ne zůstat doma, když i doma má internet? Možná proto, že mu právě knihovna může pomoci, poskytne kvalitní informace, knihovník mu poradí, aby se dokázal orientovat v digitálním světě. Knihovna by měla být partnerem uživatelů, a to i v té nejmenší obci.

Přeji všem knihovnám spokojené uživatele a vám, naši uživatele, přeji vždy jen příjemné, kvalifikované, očividně spokojené a motivované knihovnice a knihovníky!

Krásné léto s knihou!

Blanka Konvalinková
ředitelka

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Krátké oblédnutí za rokem minulým</i>	<i>2</i>
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>Děti čtou nevidomým dětem – křest CD.....</i>	<i>6</i>
<i>Co pro vás chystá budební knihovna</i>	<i>6</i>
<i>Rozvoj e-Governmentu v Libereckém kraji a jeho součást „Krajská digitalizace“.....</i>	<i>8</i>
<i>Krátce z knihovny.....</i>	<i>10</i>
<i>Akce v knihovně</i>	<i>11</i>
<i>Literatour: Další, prosím!.....</i>	<i>11</i>
<i>Benefiční koncert pro Nepál</i>	<i>14</i>
<i>Pasování prvňáčků na rytíře.....</i>	<i>15</i>
<i>Tvoří knihovnici a přátelé knihovny</i>	<i>16</i>
<i>Jak se Skladík špatně zamiloval a nakonec to dobře dopadlo</i>	<i>16</i>
<i>Z regionu</i>	<i>18</i>
<i>VII. ročník Pasování na Rytíře řádu čtenářského.....</i>	<i>18</i>
<i>Babi, dědo, pojďme studovat společně!</i>	<i>19</i>
<i>Knihovna prakticky.....</i>	<i>20</i>
<i>Rok Jiřího Žáčka.....</i>	<i>22</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	24
<i>Konference Současnost literatury pro děti a mládež 2015.....</i>	<i>24</i>
SVĚT hravých věd	25
<i>Jak dloubé máš vedent?</i>	<i>25</i>
SVĚT souvislostí	26
<i>Marek Sekyra: Liberecko v české krásné literatuře X.</i>	<i>26</i>
SVĚT libereckých autorů.....	28
<i>P. Brycz: Ptakoještěří letka.....</i>	<i>28</i>
<i>J. Tichý: Dvě minuty pro Pátka</i>	<i>31</i>
<i>J. B. Sturc: Z barokní inspirace Trifolium.....</i>	<i>35</i>
SVĚT mladé literatury.....	36
<i>P. Skálová: Básně.....</i>	<i>36</i>
<i>M. Pospíšilová: Květované šaty</i>	<i>38</i>
SVĚT kritického myšlení.....	40
<i>Huckaufovy básně věnované Lužici.....</i>	<i>40</i>
<i>Popelka v novém pojetí.....</i>	<i>44</i>
SVĚT Kruhu libereckých autorů.....	47
<i>Spisovatel Luboš Příhoda vydává knihu</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Jaroslava Starcová, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelový tisk.

Tento projekt byl finančně podpořen z Kulturního fondu Statutárního města Liberec.

Tiskárna RUCH s. r. o., www.ruch.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Krátké ohlédnutí za rokem minulým

Rok plný výročí

V roce 2014 jsme si připomněli hned tři události, které ovlivnily vývoj liberecké vědecké knihovny – otevření první české veřejné knihovny v Liberci (r. 1904), otevření německé knihovny Bücherei der Deutschen (r. 1924) a požár tehdejší liberecké Státní studijní knihovny (r. 1954). V průběhu roku se konalo několik akcí, které se těmto výročím věnovaly.

Milióntá kniha

13. listopadu 2014 jsme zaevidovali knihu s přírůstkovým číslem 1 000 000. Publikace **Přemyslovský dvůr: život knížat, králů a rytířů ve středověku** byla slavnostně zařazena do regálu hejtmánem Libereckého kraje Martinem Pütou a ředitelkou

knihovny Blankou Konvalinkovou. Slavnostní dopoledne vyvrcholilo nakrojením dortu.

Česko-saská síť knihoven – Informace bez hranic

Od 1. prosince 2013 byla naše knihovna zapojena do mezinárodního projektu **Česko-saská síť knihoven – Informace bez hranic**. Během roku 2014 probíhala celá řada aktivit, které směřovaly k rozvoji informační sítě v příhraničních oblastech a rozvoji spolupráce knihoven. Významným počinem byl také nákup odborných zahraničních elektronických knih.

České e-knihy k vypůjčení

Koncem srpna jsme mohli našim čtenářům nabídnout již dlouho

očekávanou a poptávanou službu – půjčování českých e-knih –, kterou poskytujeme ve spolupráci s portálem eReading.cz. V nabídce je více než tisíc titulů českých e-knih (beletrie, populárně naučná literatura, literatura pro děti). Knihy je možné vypůjčit přímo z katalogu knihovny kdykoliv a odkudkoliv, čtenáři mohou začít číst během několika minut. Stačí mít pouze vhodný přístroj a být čtenářem knihovny. Více informací: <http://www.kvkl.cz/e-knihovna/e-knihy.html>.

Knihovna pro všechny

Během roku 2014 jsme intenzivně pracovali na přibližování knihovny a jejích služeb čtenářům s různými handicapami a podařilo se nám uskutečnit či nastartovat řadu zajímavých aktivit, např. exkurze po knihovně ve znakovém jazyce pro osoby se sluchovým postižením, tlumočení dvou přednášek pro veřejnost do znakového jazyka, natočení videoprůvodce po knihovně ve znakovém jazyce, pravidelné skupinové návštěvy Hudební knihovny pro osoby se zrakovým postižením a další.

Děti četly pro děti

Světlo světa spatřila zvuková kniha s názvem *Začarovaná třída* od Ivony Brezinové. Kniha je již třináctým počinem

projektu Děti čtou nevidomým dětem. Sedmáct dětí ze základních škol propůjčilo své hlasy příběhu, který si teď

Rok 2014 v číslech

1 432 124

dokumentů (knihy, časopisy, hudebniny, mapy, CD, DVD, e-knihy...) v knihovním fondu

26 307

dokumentů jsme nově zakoupili nebo získali darem

24 835

registrovaných čtenářů využilo alespoň jednou některou ze služeb knihovny

4 269

z toho bylo dětí

371 757

lidí fyzicky navštívilo knihovnu (vypůjčili si dokumenty, studovali, využili internet, navštívili akce, ...)

808 274

dokumentů si naši čtenáři vypůjčili

970

kulturních a vzdělávacích akcí jsme připravili

Nežádanější tituly

Lakomec / *Molière*

nejpůjčovanější kniha roku 2014

Dějiny pedagogiky / *T. Kasper,*

D. Kasperová

nejpůjčovanější odborná publikace

Deník malého poseřoutky / *J. Kinney*

nejpůjčovanější kniha pro děti

0304 / *Jewel*

nejpůjčovanější zvukový dokument

Padesát odstínů šedi / *E. L. James*

nejžádanější kniha podle počtu rezervací

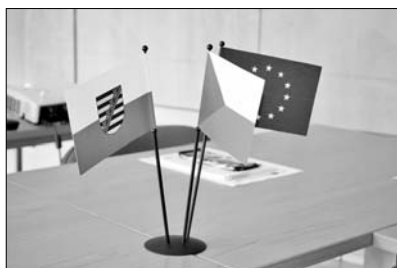

mohou prožít také slabozrací nebo nevidomí dětské posluchači. Kniha mohla vyjít díky laskavé podpoře Nadačního fondu Lasvit a Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.

E-knihovna

V roce 2014 jsme nabízeli 12 licencovaných databází, které obsahují převážně odborné informace v cizích jazycích, za zmínku stojí také databáze zahraničních deníků Library PressDisplay nebo hudební databáze Naxos Music Library. Kromě toho jsme z prostředků programu Cíl 3 zakoupili 354 odborných e-knih, které je možné nejenom prohlížet online, ale také „půjčovat“, tj. stahovat offline, a to vše z pohodlí domova.

Zahraněční spolupráce

Snažili jsme se o aktivní spolupráci se zahraničím. Pravidelně jsme se setkávali s německými a polskými kolegy v rámci aktivit na území Euroregionu Nisa – např. na Literární vycházce po stopách Christiana Weise – Oybin, Zittau. Mimo jiné nás při různých příležitostech navštívili velvyslanci Francie, Litevské republiky a Maďarské republiky.

Doporučujeme ke čtení

V průběhu roku jsme pokračovali v doplňování žádaných tematických seznamů knih a dalších zajímavých titulů. Nově jsme nabídky umístili také na webu knihovny pod názvem Doporučujeme ke čtení.

Digitalizace ve velkém

V průběhu roku se podařilo do digitální podoby převést řadu zajímavých publikací. Na podzim pak byl zahájen velký projekt na digitalizaci koordinovaný Libereckým krajem. Všechny dokumenty budou dostupné prostřednictvím internetu v naší digitální knihovně Kramerius (<http://kramerius.kvkl.cz/search/>).

Naše pobočky

Kromě hlavní budovy mohou naši čtenáři navštěvovat šest poboček rozmístěných po Liberci. Financování poboček není optimální, ale i přes to se nám řada věcí podařila. Za všechny úspěchy jmenujme dokončení přípravy na automatizovaný provoz pobočky Králův Háj, získání nových regálů na pobočku Rochlice, nastartování skvělé spolupráce pobočky Machnín s tamější základní školou, velká spousta akcí pro děti i dospělé...

Knihovna dětem

Aktivita směřovaná na děti tvoří jednu z nejvýznamnějších oblastí činnosti knihovny. Jejím hlavním úkolem je podporovat v dětech zájem o knihy a čtení, snažit se zlepšovat čtenářské

dovednosti a rozvíjet schopnost porozumět čtenému textu. Všechny tyto dovednosti totiž mohou ovlivnit jejich budoucí život a uplatnění ve společnosti. Proto se snažíme přilákat co nejvíce dětí a ukázat jim, jak pro ně může být kniha a potažmo knihovna zajímavá.

V roce 2014 jsme pro děti připravili celkem 356 kulturních a vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo více než 10 000 dětí různých věkových skupin. Další velké množství akcí proběhlo na

našich pobočkách. Kromě dopoledních pořadů pro MŠ a ZŠ jsme nabídli i další program – např. sobotní divadelní představení, pravidelné odpolední vzdělávací programy, zapojili jsme se do celostátních kampaní.

Dana Petřýdesová

Kompletní informace o činnosti KVK v Liberci v roce 2014 naleznete ve výroční zprávě na webu knihovny.

Víte, že...

...v průběhu roku se nám podařilo získat dotace nebo sponzorské příspěvky na realizaci projektů ve výši 1 740 000 Kč?

Jedná se o částku více než 1 000 000 Kč vyšší než v předcházejícím roce.

...pro regionální obecní zpravodaje již nemusíte chodit knihovny?

Nemusíte časopis pracně hledat v katalogu a čekat na vyřízení objednávky ze skladu – nově si ho můžete prohlédnout přímo na našem webu.

...si můžete rezervovat i tituly, které jsou ještě nejsou k vypůjčení?
Stačí se přihlásit do konta čtenáře.

...jsme se připojili k oslavám Roku české hudby 2014?

Pro milovníky hudby jsme připravili koncerty, přednášky a soutěže.

Pár zajímavostí...

Nejvyšší návštěvnost za den

30. července 2014 náš systém evidoval 2 594 návštěvníků, tj. těch, kteří si vypůjčili nebo vrátili dokumenty, požádali o rezervaci, prodloužili si výpůjční dobu apod., tj. prošli evidencí našeho knihovního systému. V tomto čísle nejsou zahrnuti např. návštěvníci akcí, kavárny, internetu apod.

Nejaktivnější čtenář/čtenářka

Nejaktivnější čtenářkou se stala mladá žena (studentka), která si za celý rok 2014 vypůjčila 829 dokumentů.

Nejoblíbenější návštěvní den

Nejvíce jste nás navštěvovali v pondělí.

Nejoblíbenější výpůjční hodina

Nejvíce výpůjček jste realizovali v době mezi 15.00 a 16.00 hod.

Z knihovny

Děti čtou nevidomým dětem – křest CD

obsáhly. Zatímco předchozí zvukové knihy se většinou vešly do necelých 70 minut, letošní trvá zhruba tři hodiny a její nahrávání zabralo pět dní.

Vydání knihy přišlo letos zhruba na 80.000 korun. Přispěl na ni Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška, Nadační fond Lasvit a Ministerstvo kultury ČR.

Knihovnička pro nevidomé a slabozraké děti se v letošním roce rozrostla o knížku Ivy Procházkové Uzly a pomeranče. Zvuková podoba knihy, která byla slavnostně pokřtěna v rámci Festivalových dní dětské knihy v Liberci, vznikla díky projektu Děti čtou nevidomým dětem. Je to už čtrnáctá kniha, kterou pro nevidomé a slabozraké děti načetli jejich vrstevníci společně s hercem divadla F. X. Šaldy Martinem Poláchem, jehož hlas posluchače celou knihou provází.

Uzly a pomeranče jsou románem pro dospívající, ve kterém velkou roli hrají koně a láska. A je to román poměrně

Slavnostní křest proběhl pod záštitou primátora města Liberce Tibora Batthyányho a náměstka primátora Ivana Langra. Společně s nimi pokřtila knihu i předsedkyně Sdružení pro veletrhy dětské knihy Dagmar Helšusová, ředitelka liberecké knihovny Mgr. Blanka Konvalinková a také autorka knihy Iva Procházková. *Přeji všem, aby při jejím poslechu cítili tolik radosti a volnosti, kolik jsem cítila já, když jsem ji psala. Z mého románu by si měli čtenáři odnést myšlenku, že svobodu musí každý hledat především sám v sobě,* upozornila autorka.

Radka Vojáčková

Co pro vás chystá hudební knihovna

Milí čtenáři, přátelé hudby a kultury,

je před námi prázdninový čas, takzvaná „okurková sezóna“, při níž je provoz knihovny částečně omezen. Avšak i v tento čas jsme vám k dispozici nejen ve výpůjční době, ale můžete

se na nás obrátit také prostřednictvím e-mailu. V průběhu prázdnin pro vás budeme připravovat několik projektů, které odstartují letos na podzim a které by mohly být inspirací pro ty z vás, kteří rádi poznávají umění a kulturu našeho regionu.

Pravidelné sondy do gramofonových pokladů

V posledních letech opět vzrůstá zájem o klasické gramofonové záznamy – černé desky. Ne že by snad digitální svět byl na ústupu, ale čas ukázal, že CD technologie se sice vypořádala s problémem praskání a jiných akustických šumů, ale ve schopnosti zaznamenat jemné nuance, nemluvě o atmosféře, nebyly dosud staré gramofonové desky překonány. Období nezájmu však přecházely ve fondech knihovny některé skutečné poklady, z nichž mnohé nebyly nikdy digitálně zpracovány, např. celá řada nahrávek populární hudby z období první republiky, ale i Rakouska-Uherska, stejně jako dobové mluvené slovo či nahrávky někdy i dost kuriózních hudebních skupení (Sbor tamburašů). Nejen tyto unikáty, ale i řadu jiných gramodesek pro nostalgická vzpomínání budete moci slyšet od září na pravidelných poslechových besedách, u nichž budete moci i ovlivňovat jejich dramaturgii a co více – většinu gramodesek si budete moci vypůjčit nebo individuálně znovu poslechnout v prostorách hudební knihovny. Některé z těchto programů dle tématu budou koncipovány se zaměřením na seniory.

Dramaturgické večery ve spolupráci s Divadlem F. X. Šaldy a přednášky

Pro milovníky hudebního divadla připravujeme pravidelné besedy před premiérami oper, muzikálů i některých kusů činoherních. Tématem

těchto setkání bude povídání o uváděném díle, okolnostech jeho vzniku, o autorovi a současném nastudování, nezřídka za účasti členů tvůrčího týmu a interpretů.

Můžete se těšit na pokračování pravidelné spolupráce s Janem Prchalem a Vladimírem Hrdinou, hudebními odborníky, kteří již delší čas vyvíjejí přednáškovou činnost pro knihovnu a které bychom rádi zapojili i do výše uvedených chystaných okruhů.

Akce pro děti

Další pořady, které si již pozvolna nacházejí své pravidelné místo v nabídce akcí hudební knihovny jsou dětská hudebně výchovná pásma, jejichž cílem je zapojit děti i s jejich rodiči do aktivního muzicírování a poukazovat na význam živé hudby pro duševní a fyzický rozvoj dítěte včetně snahy připomenout důležitost a tradici provozování hudby v rodinách. Tyto dětské pořady mají svůj pevný čas v 16 hod., ale je možné je podle potřeby předobjednávat dle časové potřeby např. pro MŠ a nižší třídy ZŠ.

Na říjen a listopad chystá hudební knihovna také dva mimořádné jednorázové projekty:

Prezentace nejstarších hudebních památek

V prvé řadě je to výstava a prezentace nejstarších hudebních památek celého regionu, které se nalézají ve fondu KVK. Exkluzivně budou vystaveny pergameny s notovými záznamy

z přelomu 13. a 14. století, na nichž jsou zapsány středověké chorální zpěvy z významné tzv. liturgické reformy kanovníka Víta. Součástí akce bude také jejich hudební provedení ve spolupráci s libereckým sborem Cum Decore. Jedny z nejstarších hudebních artefaktů v českých zemích jsou v současnosti předmětem bádání.

Lazebník (frýdlantský)

Oproti české hudební kultuře 19. století je naše dramatická produkce té doby tak trochu Popelkou. Přesto přinesla své nesporné hodnoty v díle těch, kteří možná nesvedli velká psychologická dramata, ale psali brilantní komedie s vtipnými svižnými dialogy, které reagovaly na dobové i nadčasové lidské nešvary, a jejich tvorba dodnes přináší potěšení i svého druhu osvětu. Mezi nimi byl nekorunovaným králem Václav Kliment Klicpera (1792–1859). Mezi jeho komediemi a historickými hrami nalézáme také jednu téměř neznámou, která jako by byla rozkročena mezi oběma žánry. Pro nás je zajímavé, že se odehrává v našem kraji v době Albrechta z Valdštejna a kromě vévody zde vystupuje také např. Kryštof z Redernu. Jedná se o svižnou

„konverzačku“, ve které půvabně ožívají zdejší reálie pohledem dramatika 19. století.

Na listopad plánujeme scénické čtení této literární kuriozity, do kterého bychom rádi zapojili i vás – přítomné návštěvníky akce. O dobový hudební doprovod se postará soubor Musica viva. Celý pořad bude natáčen rozhlasem a výstupem by měla být adaptace scénického čtení na rozhlasovou hru.

Bližší informace o všech chystaných projektech získáte v hudební knihovně ve 4. patře KVK, sledujte také kalendář akcí na webu knihovny. Těšíme se na vaši návštěvu.

Rádi se pro další období necháme inspirovat vašimi nápady a podněty.

Jiří Bartoš Sturc

Rozvoj e-Governmentu v Libereckém kraji a jeho součást „Krajská digitalizace“

Dvě hlavní části projektu „Rozvoj e-Governmentu v Libereckém kraji“ jsou od loňského roku realizovány na Krajském úřadě Libereckého kraje.

Cílem je zlepšení dostupnosti služeb veřejné správy všem občanům, snížení administrativní zátěže a zajištění efektivní komunikace mezi úřadem a občanem.

Garantem a investorem celého projektu je Liberecký kraj. Dodavatelem řešení první části „Komplexní dodávka technologií a služeb“ je společnost AutoCont CZ a. s., dodavatelem druhé části projektu „Digitalizace knihovního fondu“ společnost Ing. Ivan Sabo (Elsyst Engineering).

První etapa je složena z šesti částí, které pokrývají aktuální potřeby Libereckého kraje v oblasti ICT: Digitalizace a ukládání, integrace vnitřního systému Krajského úřadu, Hostovaná elektronická spisová služba, Datový sklad, Technologické centrum Libereckého kraje a Digitální mapa veřejné správy.

Druhá část projektu „Digitalizace knihovního fondu“ se začala realizovat na podzim loňského roku. V rámci realizace projektu jsou průběžně digitalizovány dokumenty knihovního fondu Krajské vědecké knihovny v Liberci, Muzea Českého ráje Turnov, Oblastní galerie Liberec, Vlastivědného muzea a galerie Česká Lípa a Severočeského muzea v Liberci. Knihy se digitalizují (tedy skenují a opatřují metadaty) společností Ing. Ivan Sabo (Elsyst En-

gineering) ve spolupráci s Univerzitní knihovnou Technické univerzity v Liberci.

Každým dnem přibývá cca 4 000 zdigitalizovaných listů různých formátů a díky projektu bude celkově digitalizováno na 1 000 000 stránek knih a jiných převážně historických písemností.

Mezi digitalizovanými publikacemi jsou velmi zajímavé historické kusy s válečnou a vojenskou tematikou na území Liberce, staré tisky, dokumenty v německém jazyce vztahující se k Libereckému kraji a městu Liberec. Jedná se hlavně o publikace z 19. a začátku 20. století, které ještě nebyly zdigitalizované žádnou jinou institucí v České republice. Do digitální formy se tak dostane například časopis Radostná studánka a Beseda. Součástí digitální podoby knih jsou i kvalitní obrázky, texty a kompletní popisná metadata. Všechny tyto části musí projít kontrolou a úspěšnou validací.

Na výsledky digitalizace se mohou uživatelé podívat na stránkách <http://www.kramerius.kvkl.cz>.

Blanka Konvalinková

Základní informace o projektu:

Název projektu:	Rozvoj e-Governmentu v Libereckém kraji
Celkové náklady projektu:	118 538 219 Kč
Výše dotace EU:	100 757 486 Kč
Spoluúčast Libereckého kraje:	17 780 733 Kč
Termín realizace:	04/2012 – 11/2015
Název operačního programu:	Integrovaný operační program
Oblast podpory:	6.2.1 – Zavádění ICT v územní veřejné správě

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Krátce z knihovny

Švýcarská delegace navštívila naši knihovnu

V sobotu 9. května 2015 navštívila naši knihovnu delegace ze švýcarského kantonu St. Gallen při příležitosti oslav 25. výročí spolupráce Libereckého kraje a kantonu St. Gallen. Delegace, kterou vedla prezidentka kantonální vlády Heidi Hanselmann, si spolu se statutární náměstkyní hejtmana paní Hanou Maierovou a dalšími radními a zástupci LK vyslechla prezentaci o spolupráci Krajské vědecké knihovny v Liberci a Kantonální knihovny Vadiana v St. Gallen. Ta proběhla v letech 2011 a 2012 v rámci projektu Výměna zkušeností v oblasti veřejné správy, služeb občanům a rozvoje venkova mezi kantonem St. Gallen a Libereckým krajem. Poté následovala krátká exkurze po knihovně.

Literární událost – audiokniha roku

Již podruhé se letos volila audiokniha roku, pod záštitou Asociace vydavatelů audioknih. Nominováno bylo celkem 64 titulů a odborná porota vybírala ty nejlepší z nejlepších v šesti kategoriích. Celkově nejlepší audioknihou se stal Muž jménem Ove od Frederika Backmana v podání Jana Vlasáka. Nejlepším interpretem je pro tento rok Oldřich Kaiser za povídky Bohumila Hrabala

Bambini di Praga 1947. Také posluchači mohli vybírat svoji audioknihu – s přehledem u nich zvítězila Analfabetka, která uměla počítat od Jonase Jonassona v podání Martina Stránského. Všechny zmíněné audioknihy a spoustu dalších si můžete půjčit v Hudební knihovně.

Hudební pořady pro děti

V průběhu dubna a května jsme do našeho programu zařadili hudební pořady pro děti. Jsme rádi, že se setkaly s úspěchem, a proto jsme se rozhodli v nich pokračovat. V úterý 16. 6. od 16.00 jste mohli navštívit veselé muzicírování, tančení a povídání, tentokrát s podtitulem Hudebními vrátky za zvířátky. Pořad byl určen pro děti od 5 do 7 let. Po prázdninové pauze se na děti a jejich rodiče budeme těšit v dalších neméně zábavných hravých hudebních programech.

Víte, že si u nás můžete koupit špunty do uší?

Pokud si chcete dopřát absolutní ticho ať již při studiu či při listování novinami, máme pro Vás řešení: Ve Studijní a Všeobecné knihovně, stejně jako ve více knihovnách v ČR i v zahraničí, byl v rámci projektu nově nainstalován automat na špunty do uší. Cena jednoho páru je 20 Kč. Pro špunty jistě najdete i další uplatnění – například až budete chtít večer nerušeně usínat...

Akce v knihovně

Literatour: Další, prosím!

Tímto podtitulem byl pojmenován letošní (v pořadí již 4.) ročník literární procházky Literatour pořádaný Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. A tím také vymezeno téma, jehož se letošní čtení týkalo. Navíc se podařilo zajistit i některá místa, jež jsou se zdravotnictvím bezprostředně spjata.

Akce se konala ve čtvrtek 14. května 2015. V 18.00 jsme začínali na Krajské hygienické stanici na Husově třídě. Původně rodinná vila, postavená v letech 1923–1925 dle návrhu německého architekta Tilo Schodera, je výjimečným počinem v převážně historizující liberecké zástavbě té doby. Zadavatelem byl obchodník s textilem Franz Stross, jeho rodina obývala dům pouze do roku 1936, kdy byli

(údajně z finančních důvodů) nuceni jej prodat. Rodina židovského původu se před hrozícím nebezpečím fašismu vystěhovala v roce 1938 do Argentiny. V době 2. světové války využívalo dům gestapo, od 50. let sloužilo zdravotnictví. Na přelomu století prošla vila citlivou a nákladnou rekonstrukcí (arch. Pavel Janoušek), mnoho interiérových prvků zůstalo zachováno, byla obnovena fasáda. Ve stylové knihovně četla Markéta Tallerová ukázkou z knihy Simona Mawera *Skleněný pokoj*. Souvislost mezi prostředím, kde se četlo a kde se odehrává děj ukázky, byla nasnadě: moderní (v knize funkcionalistická) vila, zámožní majitelé židovského vyznání, obě rodiny musely, ač z různých důvodů, svůj domov opustit.

Druhé zastavení se konalo v nové budově „G“ v nedalekém areálu Technické univerzity. Jde o nejnovější budovu – výzkumný a výukový komplex s laboratořemi, učebnami a kancelářemi, jež byla předána do užívání teprve v loňském létě. Autory návrhu jsou architekti Jiří Suchomel a Jiří Jandourek. Nachází se tu největší přednáškový sál v rámci Technické univerzity – moderní aula s kapacitou více než 350 míst. Ve vestibulu na podlaží 3 jsme vyslechli téměř scénické čtení hostujícího herce liberecké činohry Jiřího Bartoše Sturce z knihy Michaela Sparrowa *Příhody venkovského lékaře*, které nás zavedlo

do studentských let na medicíně, kdy, řečeno slovy autora, „nás (rozuměj *mediky*) drží v bezpečné vzdálenosti od všech pacientů, nebo aspoň těch, co jsou ještě naživu“.

Další zastávka byla v Základní škole Husova, kde jsme dostali k dispozici prostor školní auly ve 3. poschodí. Budova pochází z roku 1913 a původně zde sídlila německá dívčí škola, od roku 1934 pak německé státní gymnázium. Od roku 1945 zde byla umístěna česká

měšťanská škola a dnes se zde nachází základní škola s rozšířenou výukou cizích jazyků. A nejen proto se zde čtená ukázka nesla ve znamení slovenštiny. Marek Sýkora přečetl ukázkou ze slovenského bestselleru *Samko Tále: Kniha o cintoríne*. Školní aulou zněly historky o různých postavičkách ze slovenského Komárna vyprávěné osobitým sběračem starého papíru. Všichni se bezpochyby dobře bavili.

Čtvrtým zastavením byla mateřská škola na Husově třídě, která je odloučeným pracovištěm MŠ v Klášterní ulici. Samotná vila, kde kromě školky sídlí také oční ambulance Dětského centra Sluníčko, je ukrytá mezi vzrostlými

stromy a vévodí krásné zahradě. Byla vystavěna v letech 1925–26 pro předválečného primáře gynekologického oddělení MUDr. Hanse H. Schmida podle návrhu rakouského architekta Theophila Niemanna. Také rodina Schmidových (napůl židovská) byla nucena se svého domova v roce 1942 vzdát. My jsme však v hezkém prostředí herny v klidu a v příjemné pohodě vyslechli v podání herce DFXŠ Martina Polácha úvodní kapitolu z knihy J. K. Jerome *Tři muži ve člunu*. Kultivovaný anglický humor potěšil i po více než sto letech od napsání knihy.

A to už bylo co by kamenem dohodil k poslední zastávce letošní procházky – do bývalé kaple sv. Václava, která se nachází v nejstarší části Krajské nemocnice v Liberci (původní Stephans-Hospital). V současné době slouží jako konferenční sál, je vyzdobena původními vitrážovými okny

a klenutým stropem – v nemocnici vcelku neočekávaný vizuální zážitek. Zde proběhlo autorské čtení Pavla Novotného z knihy *A to si pak můžeš říkat, co chceš*, které nás vtáhlo do drsných životních zážitků liberecké malířky

Heleny Skalické, z nichž některé jsou s libereckou nemocnicí neoddělitelně spjaty. Procházka slunným po večerem

se opět vydařila. Nenechte si ujít další ročník!

Martina Sanettníková

Benefiční koncert pro Nepál

„Jsou ti, co mají málo a rozdají to všechno. Ti věří v život a v štědrost života a jejich pokladnice není nikdy prázdná.“ To jsou slova libanonského básníka Chalíla Džibrána, která se stala realitou na pátečním benefičním koncertu pro Nepál.

Ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou a buddhistickým centrem Rabten Čhōdarling ho v liberecké knihovně uspořádal veřejně prospěšný spolek Anaon. Podnět ke koncertu ale vzešel od umělců, kteří nabídli, že v Liberci zahrají či zazpívají bez nároku na honorář, aby podpořili své přátele a jejich rodiny v Nepálu, postiženém nedávným zemětřesením.

Hlavním iniciátorem byl klavírní virtuóz a hudební skladatel Daniel Philipp Stotz, který během benefičního večera vystoupil hned několikrát: kromě sólové hry doprovodil na klavír vynikající sopranistku Ivetu Hejdukovou a také Lukáše Fogla (kontrabas)

a Marka Sekyru (recitace vlastních překladů nepálských básní), zaměstnance liberecké knihovny. Koncert zahájily violoncellistka Vladimíra Sanvitto a klavíristka Jiřina Goldsteinová, vystřídal je dechový kvintet The Sanvitto Sisters a kytarista Petr Zemánek se zpěvačkou Anetou Klápšovou.

Během koncertu se dražily i dvě mandaly, které věnovaly Věra Sufiya Valášková a Galina Veselá. Těsně před koncem akce dorazila přímo z letiště Radka Tkáčiková, aby divákům předala aktuální informace z Nepálu, kde přímo v místě neštěstí organizovala humanitární pomoc.

Celkově koncert přinesl 40 000 korun. Ty poputují transparentní cestou přímo k rodinám a přátelům Nepálců, kteří se podíleli na stavbě liberecké stúpy, otevřené v zahradě centra Rabten Čhōdarling v Kubelíkově ulici v září loňského roku. Podle informací získaných od organizace Člověk v tísni je na provizorní přístřešek pro jednu rodinu třeba 300 Kč, což odpovídá ceně dvou vstupenek na páteční benefiční koncert. Za 150 Kč se dá pořídit jídlo na celý den pro 4–5člennou rodinu.

Na koncertě se nesešli žádní boháčci. Přišli ti, kdo chtěli vyjádřit vděčnost lidem, kteří pomohli Liberečanům zrealizovat sen o buddhistické stúpě, nebo ti, kteří chtěli zcela obyčejně vyjádřit podporu lidem v nouzi. Chalíl Džibrán

o takových lidech napsal: „Jsou ti, co dávají a neznají bolest rozdávání, nehledají radost, ani nerozdávají s pocitem vykonaných zásluh. Prostřednictvím

takových promlouvá Bůh a zpoza jejich očí se usmívá na zem.“

Vlasta Vyčichlová

Pasování prvňáčků na rytíře

Z docela obyčejného úterý 2. června se stal pro žáky 1. A a 1. B ZŠ Husova slavnostní den. Byli pasováni na Rytíře řádu čtenářského. Paní ředitelka jejich školy se na tento den proměnila v královnu Písmenkového království a všichni budoucí rytíři museli podstoupit těžkou zkoušku.

Představte si, že se u nás, v Dětské knihovně, popletly pohádky O Smolíčkovi, O Koblížkovi, O Červené Karulce, O Budulínkovi a O perníkové chaloupce.

Děti si z kouzelného klobouku vytáhly každý svoji větu, přečetly si ji pro

sebe, poznaly, ze které je pohádka a našly její pohádkové stanoviště. Tam si svoji větu přiřadily ke správnému obrazku a z obrázků vytvořily leparelo. Svoji pohádku pak jednotlivé skupinky po větách přečetly paní královně.

Všechny pohádky byly našťastí zachráněny, děti ve zkoušce obstály a byly pasovány paní královnou na Rytíře řádu čtenářského.

Dostaly ještě rytířský glejt a knihu českých pověstí pro děti Brunclík a lev.

Musely ovšem před tím složit slavnostní slib:

*Slibuji ve jménu všech
krásných knížek, pohádek, příběhů a básniček:
Budu se vždy chovat jako Rytíř řádu čtenářského
Budu knížky opatrovat jako nejvzácnější poklady
Budu je mít rád
Budu se k nim chovat opatrně a s úctou
Tak slibuji.*

Při této slavnosti čtení přišli děti podpořit jejich maminky, tátové, často i babičky a dědové. Paní učitelky s dětmi pro ně připravily program, sestavený z básniček a písniček o písmenkách a abecedě. Pasování na rytíře žáků prvních tříd ZŠ Husova má v Knihovně

pro děti a mládež už desetiletou tradici. Stojí děti a paní učitelky hodně práce. Je to ukázka jejich celoročního snažení. Přála bych naší knihovně hodně takových příjemných a smysluplných akcí.

Hanka Langrová

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Jak se Skladík špatně zamiloval a nakonec to dobře dopadlo

Bylo ráno. Sluníčko pošimralo Ještěd zachumlaný do obláčekových peřinek.

„Vstávej, ospalče, musíme probudit město.“

Ticho bylo i v KNIHOVNĚ. Okna zavřená, dveře zamčené. Jen skřítek Pořádniček seděl v čítárně a četl si noviny. Ostatní se pomalu trousili, očka ještě pomalu zalepená. Po chvíli se všichni sešli, že si rozdělí úlohy, co bude mít který v daném dni na starost.

Skřítek Pořádniček si narovnal čepičku a přejel očima po svých kamarádech.

„Notička, Katulenka, Akvizík, hm... „KDE JE SKLADÍK?!“

Než tu budou čtenáři a paní knihovnice, musíme Skladíka najít. To by bylo špatné, kdyby ho lidé uviděli. „Rozběhli se po půjčovnách, chodbách, ale Skladíka nenašli. Až ve skladu na D2 spatřili z hromady knih v košíku vykukovat Skladíkovu čepičku.

„Skladíku, probuď se! Vstávej, je den!“

Hromádka knih se trochu sesula k straně, čepička spadla na zem. Vynořil se Skladíkův ospalý obličej.

„Už je ráno?“ potichu zamumlal. „Já jsem tak unavený. Knihovníci tu stále něco stěhují a převážejí sem tam, dá to práci uhlídat, aby se každá knížka dostala na své místo, kam patří. Kontroloval jsem převedené z volného výběru, zda je na všech lepík s nápisem SKLAD, až jsem usnul. A zaspal.“ To už se usmíval a skočil z košíku dolů.

Všichni se vydali KNIHOVNOU, prohlédnout, zda je vše v pořádku, zda už se mohou schovat a jen tajně sledovat čtenáře a knihovníky. Jak tak jdou všeobecnou půjčovnou, z ničeho nic, CVAK, BUM, SKŘÍP, otevřel se výtah a z něj vykukovala skřítčí hlavička plná blondatých kudrn. Skřítčí holčička. Vyskočila na podlahu a půvabně se uklonila.

„Dobrý den, já jsem Objednuška Emvéesková z knihovny v Horní Písmenkově. Prý tu máte vzácnou, moudrou v kůži vázanou Encyklopedii. Byla jsem na ni zvědavá, že i kouzla v ní jsou, že jsem se schovala do balíčku s knihou, co k vám poslali. A tak tu jsem. Ukážete mi ji?“ Usmála se, modrýma očkami zamrkala.

Skřítkové z ní byli paf, ani nevěděli, jestli by jí mohli vyhovět, vždyť ta převzatá kniha je uložená v TREZORU! Skladík stál, srdce mu bušilo až v krku a říkal si, ta je tak krásná. Tu bych si přál za ženu. Objednuška si toho všimla a obrátila svou pozornost na něj.

„Nemohl bys mi pomoci? Moc bych si přála knihu prolistovat. Vždyť máš na starosti SKLAD. TREZOR je právě tam.“

Skřítek Pořádníček na Skladíka mával, jako že ne, že to nejde, co by tomu řekl pan knihovník Vašek, kdyby mu vnikli do trezoru. Ale Skladík měl hlavu v ohni, hořel jak plamen pro krásnou Objednušku.

„Snad by to šlo nějak udělat. Ne, skřítkové? Když je zdaleka?“ Rozhlédl se po nesouhlasných obličejích skřítků. Co si myslí, do TREZORU musí být dopředu žádanka! Tam nemůže jen tak někdo, ani knihovničtí skřítkové.

Objednuška se kroutila kolem Skladíka, stále mu něco šeptala do ucha a než se nadál, byli ve SKLADU D1.

„Zkus to otevřít, zlatý můj skřítku, zkus to. Určitě znáš kód.“

Zamilovaný Skladík byl jak bez rozumu. Zkoušel všechny možné varianty kódu, plno pípání, pískání, až najednou! Podařila se mu náhodně správná kombinace a dveře se otevřely.

Objednuška Skladíka prudce odstrčila a vběhla do místnosti.

„Tady, tady jsi, ty krásná chytrá kniho!“ Nešetrně listovala Encyklopedií a hledala kouzlo. Kouzelné zaříkadlo, kvůli kterému se schovala do krabice s výpučkou, kouzlo, pro které lhala Skladíkovi.

„Mám! Mám tě! Budu nejmocnější! Jen co tě odříkám.“

Skladíkovi jako by spadly šupiny z očí. Slzy mu vytryskly a uvědomil si, že si z něj Objednuška dělala celou dobu legraci. Využila ho.

„Tak to ne, to se nedělá. Hned Encyklopedii vrať zpátky, podvodnice!“

„Nic nevrátím. Nejsem žádná Objednuška. Já jsem mocná černoknižnice Žvr-la. Já budu mocnější, nejmocnější! Nenávidím knihy! Jen co se stanu vládkyní, všechny zničím.“

A začala recitovat zaklínadlo: „Kódy, čáry, akvizice, ať mocnější jsem ještě více!“

To se na ni Skladík vrhnul, odhodlaný vzít Encyklopedii a zachránit ji i všechny knihy světa.

Žvr-la přestala recitovat, otočila se ke Skladíkovi s napřaženou rukou.

„Ty, tebe už nepotřebuju! Rušíš mne! Šumry, mumry, hmyz, otrapo už zmiz!“

Ozval se tichý vzdech. Skladík se ztratil a místo něj ležela na zemi malá knížečka.

Žvr-la ji rychle sebrala a zastrčila mezi jiné knihy, protože slyšela přibíhat ostatní skřítky.

„Stůj! Okamžitě vrať Encyklopedii!“ Pořádníček s Návrtníčkem a Hudbyklíčkem do Žvrly strčili, ta ztratila rovnováhu, spadla, protože nečekala, že si něco podobného vůbec dovolí. Encyklopedii pustila na zem a najednou místo ní zbyl jen takový čmoudík nevonný. Utekla.

„Ještě aby nám tu spustila požární poplach, hanebnice.“

Skřítkové pečlivě uložili Encyklopedii na regál, pohládili jí listy i v kůži vázaný hřbet, aby se uklidnila, že už je v bezpečí.

„To je den. Kdepak je zase Skladík? Možná se stydí, co vyvedl. Skladíku, Skladíku, ozvi se! Už je černoknižnice pryč,“ volali skřítkové. Ale jejich kamarád nikde. Tiché plačtivé pohyby listů malé knížečky nikdo neslyšel.

„Aby nám ho tak, chudáka, začarovala. Co budeme dělat?“

Skřítkík navrhnul: „Co kdybychom poprosili o pomoc víly z DĚTSKÉHO oddělení. Ty také umí lečjaká kouzla.“ Skřítkové se shodli, že to je dobrý nápad a zašli za vílami. Víly Malvína a Vivien měly zkušenosti dost s hledáním ztracených věcí. Vždyť v jejich oddělení děti každou chvíli něco ztratí, zapomenou.

Sedly si ke stolečku s hledací kouzelnou koulí a začaly říkat:

„Písmenko A, písmenko B, my dvě víly vám pomůžeme.

Co děje se tu i nás se týká, vypátráme též Skladíka.

Už to víme, to nic není, v knížečku je proměněný.

Šup s žádankou do přihrádky, ať je Skladík zase zpátky.“

To bylo vítání, objímání, i pár slziček ukápl. Zase jsou všichni spolu.

Blik. Rozsvítlo se světlo. Cvak. To klíč v zámku se otočil.

„Dobrý den. Tak pojdte dál.“

Skřítkové se honem ukryli, tak jak jen oni to umí, aby je lidé neviděli. A radovali se, že vše dobře dopadlo a že knihy jsou stále na světě.

Romana Daňová

Z regionu

VII. ročník Pasování na Rytíře řádu čtenářského

Jako už v několika uplynulých letech, tak i letos v mimoňské knihovně probíhala celoroční akce Pasování na Rytíře řádu čtenářského. Dětské oddělení mimoňské knihovny spolupracovalo s místními základními školami a jejich prvňáčky. Pravidelně jsme se s prvňáčky a jejich učitelkami scházeli v knihovně, děti dostaly čtenářské deníčky, do kterých jim rodiče zapisovali, kolik toho spolu s dětmi přečetli. Tím se snažíme zapojit i rodiče, aby se svými dětmi četli a věnovali jim tak něco málo ze svého času. Všem rodičům, kteří se do této akce zapojili, patří náš velký dík, protože pochopili, že čtení a předčítání svým dětem není ztracený čas, ale naopak čas velmi dobře investovaný.

Letošní slavnostní pasování probíhalo ve dnech 15. 5. a 21. 5. 2015 v dětském oddělení mimošské knihovny. Přišli se na nás podívat i rodiče prvňáčků a i přesto, že naše prostory nejsou moc velké, jsme se sem všichni vešli a nálada byla slavnostní, jak se sluší a patří na slavnostní pasování na rytíře. Hostem byl jako každý rok pan starosta František Kaiser, který se aktivně podílel na odměňování nových čtenářů. Zároveň bych ráda poděkovala všem,

kteří se podíleli na zdárném proběhnutí celé akce, a to představitelům rytíře a královny.

Děkuji pedagogům ze ZŠ, dětem i rodičům za skvělou spolupráci a doufám, že v ní budeme i nadále pokračovat. Přeji krásné léto, pohodové prázdniny plné zážitků a těším se na další spolupráci.

Miroslava Jesínková

Babi, dědo, pojďme studovat společně! Experimentální univerzita pro prarodiče a vnoučata. Velké dějiny umění na malém městě.

Městská knihovna Semily nabídne od letošního podzimu možnost studia v podobě Experimentální univerzity pro prarodiče a jejich vnoučata. Jde o ojedinělý program celoživotního zájmového vzdělávání, který hravou formou efektivně rozvíjí a posiluje mezigenerační vztahy. Prarodič a vnouče ve věku 6–12 let utvoří studijní tým, který si bude navzájem pomáhat a radit při řešení nejrůznějších úkolů. Čeká je při tom hlavně spousta nových informací, zážitků, dobrodružství, pátrání a samozřejmě i zábavy.

Tématem pilotního zimního semestru 2015/2016 jsou **Velké dějiny umění na malém městě**, a jednotlivé studijní týmy, pod vedením lektorky Jany Farské Hájkové, v něm budou putovat časem a odhalovat doteky velkých dějin umění v Semilech.

Týmy budou pracovat v knihovně, ale i v terénu, kde budou hledat

potřebné indicie a plnit některé úkoly. Hlavním místem pro průběžné zpracovávání získaného materiálu bude čítárna knihovny. Pro získávání, doplňování

Program prvního semestru

3. 10. 2015

Setkání první: Baroko

24. 10. 2015

Setkání druhé: Secese

14. 11. 2015

Setkání třetí: Moderna
1. polovina 20. století

5. 12. 2015

Setkání čtvrté: Umění Pojizeří

či ověřování informací mají současně studijní týmy k dispozici obě oddělení knihovny, její techniku a fond, ve

kterém s vyhledáváním vypomohou ochotné knihovnice.

Za vznikem první Experimentální univerzity pro prarodiče a jejich vnoučata v ČR, konkrétně v Praze v roce 2004, stojí paní Dana Steinová, předsedkyně České společnosti pro trénování paměti a mozkový jogging. Průkopníkem mezi knihovnami byla Krajská knihovna Vysočiny a organizátorka tohoto projektu Marcela Valecká, které vdčíme za mnoho potřebných rad do začátků. Máme velkou radost, že touto aktivitou doplníme

a obohatíme naši nabídku neformálního celoživotního vzdělávání, Virtuální univerzitu třetího věku, jakož i celou bohatou nabídku vzdělávacích kurzů, které v knihovně poskytujeme. Patří mezi ně i kurzy jazykové, kurzy trénování paměti a kurz českého znakového jazyka. Všechny kurzy vedou certifikovaní lektori.

Alena Matěchová

Městská knihovna Semily

Tyršova 49, 513 01 Semily

tel.: 725 890 173

mail: mk@knihovnasemily.cz

Knihovna prakticky

Celodenní seminář KNIHOVNA PRAKTICKY uspořádal 19. května 2015 liberecký Svaz knihovníků a informačních pracovníků ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou.

Na daném tématu se výbor shodl po živé diskusi a pečlivém zvážení. Knihovníci se průběžně vzdělávají ve specializovaných školeních a příležitostně si doplňují odborné znalosti v rámci vzdělávacích programů krajských nebo ústředních knihoven, takže se zdá, že o naše vzdělávání není nouze, dokonce

mnohdy máme pocit, že už se toho na nás valí trochu moc. Ale otázky základů knihovnického provozu – jak vykonávat svoji profesi z hlediska sociálního, komunitního nebo naopak jak knihovnu uspořádat, jak se věnovat knihovnímu fondu a péči o něj, nejsou již předmětem vzdělávacích záměrů a nejsou dostatečně diskutovány. Tak trochu jako by to bylo příliš prosté téma, okrajová záležitost, která je přece jasná! Ale podle častých pohledů do interiérů knihoven nebo stesků mnohých našich uživatelů toto zdaleka není okrajové téma. Ba naopak! V knihovnách se často setkáváme s neuspořádaným, nešetně uloženým knihovním fondem, nevhodnými materiály pro jeho zpracování, ochranu a údržbu. Není se pak čemu divit, že taková nevhodná knihovna své návštěvníky neosloví, zájem čtenářů nepovzbudí, nové uživatele nepřiláká. Když se k tomu přidá neznalost dalších možných knihovních

a informačních služeb, jako třeba možnost meziknihovní výpůjční služby a všech potřebných nástrojů pro její zajišťování, je zaděláno na nepříliš funkční a perspektivní služby, které ale naši uživatelé žádají a očekávají.

Obsahem semináře, který byl podpořen dotací z programu Knihovna 21. století MK ČR, byly tedy rady a doporučení, které se týkají každodenní knihovnické praxe. Ve zhuštěné podobě se účastníci seznámili se základními činnostmi, které se v knihovnách realizují, které se ale mnohdy zanedbávají nebo se na ně rezignuje nebo dokonce ani neví, že se mají zajišťovat. Řekněme, taková instantní metodika.

Obměnou pracovních sil v knihovnách dochází k neznalosti fundamentu knihovny, často chybí srovnání, knihovníci neví, jak má knihovna vypadat, chybí základní znalosti. V programu proto nechyběly velmi praktické příspěvky, od návodu na balení knih,

doporučení na vhodné materiály a pomůcky, až po vymezení osobnosti knihovníka a legislativní rámec činnosti knihoven.

Záměrem bylo oslovit zejména menší knihovny regionu, případně nové pracovníky knihoven. Nakonec se semináře zúčastnilo 75 účastníků a k našemu překvapení nechyběli ani zástupci velkých či specializovaných knihoven, zkušení knihovníci i zástupci knihoven mimo liberecký region.

Po úvodním slovu Mgr. Blanky Konvalinkové, ředitelky KVK Liberec, a PhDr. Dany Kroulíkové, předsedkyně SKIP Libereckého kraje, se slova ujala krajská metodička Jaroslava Starcová, která činnost knihoven zasadila do legislativního rámce, upozornila na zákonné souvislosti a normy v oblasti knihovnické praxe. Vztah knihovník–čtenář, knihovna–obec, komunita a spousta dalších aspektů sociální komunikace v knihovně byly obsahem

hlavního referátu semináře, který přednesla hlavní knihovnice MKP Praha, Mgr. Jaroslava Štěrbová.

Odpolední blok byl věnován samotným praktickým radám a doporučením: jak se vypořádat s akvizicí, jak se orientovat v nabídce knižního trhu a kde nejlépe získávat informace přiblížila Lenka Hendrychová, akvizitérka KVK Liberec. Zpracování a ochrana knihovního fondu se věnovala PhDr. Dana Kroulíková, ředitelka MK Česká Lípa, která současně představila celou řadu vhodných materiálů, pomůcek a upozornila na chyby a nešvary v knihovnické praxi. Mimořádnou pozornost si zasloužila přímá ukázka balení a opravy poškozených knih. A konečně pracovnice z českolipské knihovny Bc. Jitka Zelenková a Světlana Michalová spolu s Bc. Lukášem Foglem z KVK Liberec předvedli všechny dostupné instrumenty k dobrému poskytování služby MVS (meziknihovní výpůjční služba),

účastníky uvedli do terminologie a legislativních souvislostí služby MVS, stanovili jednotlivé postupy a upozornili na vhodné nástroje, které jsou nezbytné pro zajištění kvalitní meziknihovní výpůjční služby.

Krajská vědecká knihovna poskytla vhodné prostory pro uspořádání našeho semináře a pomoc i zázemí pro veškerý hostitelský servis. Už druhý seminář pořádaný libereckým SKIPem se nejspíš podařil, alespoň soudě podle vytrvalosti a zájmu účastníků. Zdá se, že už můžeme myslet na program semináře Knihovna prakticky II, protože zdánlivě jednoduchá a základní témata stále (nebo opět ?) táhnou...

Všechny prezentace a fotogalerie jsou k dispozici na webu SKIP ČR:

<http://goo.gl/CT2Tl8>

nebo Krajské vědecké knihovny:

<http://goo.gl/RbFdo1>

PhDr. Dana Kroulíková

Rok Jiřího Žáčka

Mezi osobnosti, které patří do světa literatury pro děti i dospělé, do světa poezie, se řadí básník a spisovatel Jiří Žáček. K jeho 70. narozeninám jsme připravili projekt výchovy ke čtenářství a literární výchovy.

Jiří Žáček se prostřednictvím mnoha setkání, pořadů a besed neodmyslitelně zapsal do historie turnovské knihovny. Byl u zrodu autorské a recitační přehlídky Poetika, která dodnes patří k výjimečným setkáním s poezií pro děti a mládež. Následovala řada krásných setkání, besed a společného

tvoření. V době vážné nemoci Jiřího Žáčka vytvořily turnovské děti „Sluníčkovou knížku“, která našeho básníka velmi potěšila.

Letošní životní jubileum nás přivedlo k myšlence věnovat tento rok právě Jiřímu Žáčkovi.

Přehled pořadů a akcí:

- > Literární a výtvarná soutěž Nejen aprílová škola aneb Píšeme a ilustrujeme básně
- > Slavnost abecedy a čtení s Jiřím Žáčkem

- > Knížka pro prvňáčka
- > Den čtenářů Jiřího Žáčka
- > Jiří Žáček dětem – hodiny výchovy ke čtenářství
- > Za pohádkou pohádka – veršované pohádky pro rodiny s dětmi – Pohádkové podvečery, Klub Matýsek
- > Čteme všichni, vypráví jen někdo (přehlídka v umění vyprávět na počest básníka)
- > Jiří Žáček a jeho přínos pro českou literaturu (hodiny literární výchovy a výchovy ke čtenářství)
- > Jiří Žáček dospělým (pořady poezie, aforismy pro studenty a další zájemce)
- > Ať žije Pepan! (Turnovské divadelní studio mladých)
- > Nesedejte na ježka aneb láry fáry, třesky, plesky – s Jiřím Žáčkem světem poezie
- > Žáci i poškořáci – Žáčkova encyklopedie pro žáčky (výstava ilustrací Jiřího Fixla, s průvodním slovem Jiřího Žáčka)
- > Jak se vyznáte v encyklopedii pro žáčky (pořady výchovy ke čtenářství)
- > Výstava Jiří Žáček – český básník

Záštitu nad projektem přijalo nakladatelství Albatros, spisovatelky Ivona Březinová, Martina Bittnerová a ilustrátor Jiří Fixl.

Na Slavnosti abecedy a čtení, která se konala 9. června v městském divadle v Turnově, zatleskalo a popřálo Jiřímu Žáčkovi přes 300 dětí. Knížku pro prvňáčka „Odemyky, zamyky“, si odnesly domů i s jeho podpisem.

Turnovské děti napsaly a ilustrovaly pro Jiřího Žáčka knížku pohádek, kterou mu při setkání předaly. Vybíráme

příspěvek od Michaela Ondrucha (9 let) s názvem Pohádka o ukazovátku.

Byla jedna třída a v té bylo velmi staré ukazovátko. Ukazovátko s paní učitelkou učilo mnoho generací dětí. Každé ráno se těšilo na děti a na paní učitelku, až se zase budou spolu učit. Jednoho dne ale škola zakoupila do třídy interaktivní tabuli. Všechny děti byly nadšené z nové tabule, jenom uka-

zovátko nechápalo, co se děje. Stálo odložené v koutě a nikdo si ho ani nevšimnul. Bylo hrozně, hrozně smutné a připadalo si nepotřebné. Nechápalo, že si děti a paní učitelka na ukazovátko ani trochu nevzpomenou. Jednoho dne se ale stala podivná věc. Když přišla paní učitelka do třídy a chtěla zapnout novou tabuli, najednou nic, tabule byla rozbitá. „Co budeme dělat, jak se budeme učit?“ ptala se paní učitelka dětí. Nejdříve děti nechápaly, co se stalo. Po chvíli odmlky někdo vykřikl: „Vyndáme naše staré ukazovátko a dřevěnou tabuli!“ Když to ukazovátko zaslechlo, celé se rozzářilo a mělo radost, že bude zase potřebné a užitečné.

Eva Kordová
(kráceno redakcí)

Konference Současnost literatury pro děti a mládež 2015

zleva Mgr. Blanka Konvalinková (ředitelka KVK v Liberci), Mgr. Jarmila Sulovská (Katedra českého jazyka a literatury, Fakulta pedagogická, Technická univerzita Liberec), Dagmar Helšusová (předsedkyně VDK v Liberci)

Na pořádání letošního 13. ročníku konference Současnost literatury pro děti a mládež, která probíhala ve dnech 15. až 17. dubna, se podílela Krajská vědecká knihovna v Liberci, Katedra českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci a Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze.

Společné téma korespondovalo s oslavami konce druhé světové války: „Útěky z nesvobody: válečné knihy a časopisy pro děti a mládež (1939–1945)“.

Všechny zúčastněné přivítala ředitelka KVK v Liberci Mgr. Blanka Konvalinková, předsedkyně Sdružení pro veletrhy dětské knihy Dagmar Helšusová, PhDr. Jana Čenková z Institutu komunikačních studií z Karlovy univerzity, doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.,

děkan Fakulty přírodovědně humanitní a pedagogické TU v Liberci, a Mgr. Jarmila Sulovská z Fakulty přírodovědně humanitní a pedagogické TU v Liberci.

I letos zaznělo mnoho podnětných a zajímavých přednášek a příspěvků od mnoha vzácných hostů. Přednášky se zaměřovaly na tvorbu pro děti a mládež vybraného období, ale také

například na deníkové záznamy autorů, kteří v době války byly dětmi, na problematiku propagandy zaměřenou na dětské čtenáře za období protektorátu a v neposlední řadě na pozdější i současnou tvorbu pro děti a mládež, která

se k tématu druhé světové války vrací. Příspěvky všech přednášejících budou zpracovány a vydány v kolektivní monografii v nakladatelství Karolinum.

Táňa Kuželková

Jak dlouhé máš vedení?

Než zareagujeme na určitý podnět (například na červenou na křižovatce nebo na míč při hře), chvíli nám to trvá. Jinými slovy, máme určitou reakční dobu. Někdo ji má delší (ošklivě se pak říká, že má „delší vedení“), někdo kratší. Dobrá zpráva je, že reakční doba se dá trochu zkrátit cvičením.

Svou reakční dobu snadno zjistíš pomocí měřidla, které si rovněž velmi lehce vyrobíš.

Připrav si pruh tuhého papíru dlouhý asi 31 cm a široký asi 5–10 cm. V následujících vzdálenostech od kraje papíru vyznač délky a napiš k nim uvedené časy: 1,2 cm → 0,05 s, 4,9 cm → 0,10 s, 11 cm → 0,15 s, 19,6 cm → 0,20 s, 30,7 cm → 0,25 s. To je celý výrobní postup.

Teď někoho popros, aby papír v nečekaném okamžiku pustil, a ty se jej snaž co nejdřív chytit mezi palec

0,25 s

0,20 s

0,15 s

0,10 s

0,05 s

a ukazovák. Aby bylo měření poctivé, palec a ukazovák měj připravené přesně u spodního okraje papíru. Svou reakční dobu snadno zjistíš na stupnici.

Záludná otázka pro děti: proč jsou vzdálenosti mezi dílky stupnice čím dál větší?

Záludná otázka pro dospělé: jak jsme vypočítali vzdálenosti jednotlivých dílků od okraje papíru?

Spousta dalších podobných pokusů na tebe čeká v jednom z kroužků pořádaných Knihovnou pro děti a mládež, který se jmenuje „Hrajeme si, přemýšlíme a vyrábíme“ a poprvé v novém školním roce se uskuteční v druhé polovině září – přesný termín včas zveřejníme na knihovním webu. Pokud budeš chtít přijít, nemusíš se nikde hlásit ani nic platit, prostě přijď.

Zdeněk Rakušan

LIBERECKO

v české krásné literatuře X.

Severní Čechy v literatuře poloviny 19. století

Marek Sekyra

Ačkoliv nejvýznamnějšími postavami počátků realismu kolem poloviny 19. století byli K. H. Borovský a B. Němcová, nebyli jedinými autory doby předbřežnové a pobřežnové, v níž se usilovalo o tzv. demokratickou literaturu. Její zásady vyhlásil Karel Sabina, jehož osobou se budeme podrobněji zabývat společně s několika dalšími autory. Dostaneme se k nim několika oslými můstky přes připomenutí autorů starších, již dříve zmíněných.

V polovině 19. století s nastupujícím realismem se opět rozhořely spory o *Rukopisy zelenohorský a královédvorský*. Když v roce 1824 vystoupil Josef Dobrovský a prohlásil Rukopis zelenohorský za padělek, za jeho autora označil **Václava Hanka**. Proti Dobrovskému však vystoupila nová generace v čele s Pavlem Josefem Šafaříkem a Františkem Palackým a spor postupně utichl. V roce 1852 však proti pravosti Rukopisů vystoupil nově Václav Bolehmír Nebeský, roku 1854 archeolog Jan Erazim Vocel a v roce 1858 knihovník univerzitní knihovny Anton Zeidler. Spor se tak dostal až k soudu, a ačkoli pravost byla uznávána, nebyl spor ukončen. Ze zastánců pravosti jmenujme

alespoň regionální osobnost Františka Ladislava Riegera (10. prosince 1818, Semily), politika a zetě Františka Palackého. Nejzásadněji a definitivně vystoupili proti pravosti Rukopisů realisté, od roku 1886 postupně Tomáš Garrigue Masaryk, Jaroslav Goll, řada literárních historiků a Jan Gebauer, od vydání jehož knihy *Poučení o padělání rukopisích Královédvorském a Zelenohorském* z roku 1888 jsou Rukopisy považovány za falza.

Hanka sám se dožil pouze počátků sporů v období realismu (zemřel 1861), a pokud je autorem částí rukopisů, nikdy jejich literární úroveň svým dalším dílem nepřekonal. Jeho *Písně* (původně *Dvanáctero písní*, 1815–1851) však i přesto byly oblíbené, často zhudebněné a některé téměř zlidověly. Jako rodák z Hořiněvsí u Hradce Králové prožil dětství na dohled Krkonoše a Labe, kteréžto motivy se v jeho díle objevují. V básni začínající slovy *Vděčnost obyvatelů... píše: ... tam, kde z věkosněžných krkonošských skalí / bystré Labe v dravou Orlici se valí...*, v básni *Tužba: Plynu-la mi léta... / jako lučinami / plyne Labe tiché. / Aj ty Labe tiché / kam tam rychle spěješ...*, v básni *Tajná láska: „Po Labi*

strašné / vlna plová...“ a v básni Moje Perla: Narodila jsem se... / tam gde lučinami / tiché Labe plyne. Ze severočeských motivů pak nalezneme již jen zmínku o napoleonské bitvě u Chlumce u Ústí nad Labem v básni Píseň ku cti Jeho Milosti Františka I.: Sprzněnými svými meči / již přešli přes hory... / v této chlumské kruté seči / padli...

Co se týče Rukopisů, je za spolupracovníka Václava Hanky považován **Josef Linda**, autor prvního českého historického románu *Záře nad pohanstvem nebo Václav a Boleslav* (1818), v němž se jediná „severočeská“ zmínka vztahuje též k Ústecku, a to Stadicím, v nichž se Libuše setkává s Přemyslem.

A právě historický román se dočkal kolem poloviny 19. století svého rozvoje díky **Karlu Sabinovi** (29. prosince 1813, Praha – 9. listopadu 1877, Praha), i když stále ještě s prvky romantismu. Sabina patří k nejrozpornějším postavám české kulturní historie, na jedné straně skvělý znalec díla K. H. Máchy (roku 1845 vydal monografii *Úvod povahopisný*, do almanachu *Máje* na r. 1858 napsal *Upomínku na K. H. Máchu*), na druhé označovaný jako zrádce národa. Narodil se jako nemanželské dítě, které vychovával příbuzný matky, Jan Sovina, pocházející z obce Lobeč vzdálené necelých 2,5 km od hranic Libereckého kraje, takže i Sabina zde měl svého času domovské právo. Zmínky o Liberecku, opět vesměs o Krkonoších, nalezneme v několika jeho dílech.

V Básních (1841) je to např. v *Gizinci*: *Vystoupilo slunce z šedých hor... / Na skálu vstoupí vysokou / A v propast zírá blubokou. / Tam víchr divoce hučí, / Tok proudů*

Labských vod zvučí... / Zvuk polabský – mých otců blas! A dále v básních *Slavný dub* (*Od hory krákonoské / Až k Šumavě sahá...*), *Slován* (*Z Krákonoských hor se dřívá Slován, denice kdy vyjde...*) či *Smíšené básně VII* (*Modré hory, modré hory / Na soumráčných mezinách...*). Ze širšího okruhu severních Čech je báseň *Čech* a vzpomínka na Máchu *Pomněnka na hrobě K. H. Máchy*.

V díle **Král Ferdinand V. Dobrotivý a jeho doba** (1875) vystupuje mnichovohradištěský rodák, novinář Emanuel Arnold. Ten líčí svůj život od dětství tráveného na Hrubé Skále, přes úřednickou dráhu v Turnově a Svijanech až po kariéru správce statku v Jeseném. V díle je zmiňován i Mácha a jeho bratr Michal. Společně s hlavní postavou, Ferdinandem V., se dostáváme na Liberecko do zámku v Zákupcích, kde král tráví léto, stejně jako v Ploskovicích. Zmíněn je i Liberec, do něhož se jedna z postav chystá před pátou hodinou vyjet z Prahy dostavníkem, aby se pak vydala přes hranice na Berlín.

Nakonec uveďme Sabinovy *Vzpomínky*, které začínají zmínkou o „*sobec-kém autokratovi věvodovi Frydlantském, zle i nezle pověstném Albrechtovi z Valdenštejnu, či jak Schiller jej překřtil, Valenštejnovi*“ jako odpůrci Čechů, nalezneme zde ale i další osobnosti spjaté s regionem, např. K. H. Máchu či W. A. Gerleho.

Přes všechno špatné, čím se snad Karel Sabina provinil, však nelze na závěr než souhlasit s výrokem Jakuba Arbesa, že „*i s nesmazatelným Kainovým znamením na čele zasloužil se o národ nepoměrně více, nežli sto jiných velebných diletantů*“.

Dobrodružný fantasy seriál pro děti

P a v e l B r y c z

Katka je báječná holka s bláznivými nápady. Bydlí v malém městě a za kamarádku má Barču. Ty dvě, když dají hlavy dohromady, vždy vymyslí nějakou švandu. A protože za sousedy mají dva kluky, kteří umí hrát na schovku, skákat na trampolíně a dokáží se od plic chechtat na celé kolo, berou je taky do party. První kámoš se jmenuje Hugo a je blondák. Druhý je zrzek Rupert a jeho tatínek právě staví jako vrchní inženýr dálnici přes hory do sousedního města.

Barča vystrčí hlavu, vidí dole na ulici Katku na nablýskaném kole a je jí hned jasné, že dnes pojedou na výlet. Kam to asi bude?

„Hlavně dávejte pozor na auta, nejezděte moc splašeně a neužijte se,“ radí maminka.

„Mami, myž!“ durdí se Barča. „My přece jezdíme tak opatrně, jako bychom vezly z krámu vajíčka. My jezdíme jako s porcelánem!“

Ale to už Barča neslyší, dávno je dole u kamarádky Katky. Chystá si modré kolo a kontroluje, jestli jsou kola dost nafouknutá.

„Kam vyrazíme, Katko?“ zvědavě vyhrkne Barča.

„Zastavíme se pro Huga a Ruperta a vyjedeme po cyklostezce do hor,“ mrkne Katka na kamarádku. „Víš, tam kde tatínek Ruperta staví dálnici. To je ti ohromně prima sledovat bagry, co musí vyryt kameny a hlínu. Já až budu velká, tak budu taky stavět silnice, tunely a mosty.“

„A pustí nás tam, abychom tam mohli na čumendu?“ zeptá se pochybovačně Barča.

„Že váháš, hi, hi, hi. Rupert udělá na tatínka oči a budeme mít pokoukání jak v kině,“ ujistila ji Katka.

A tak šlapaly jako na závodní dráze, vůbec ne pomalu, jak slíbila Barča mamince, zapískaly u sousedů na kluky a konečně všichni čtyři uháněli s větrem o závod do hor.

„Tyhlety kopce i údolí,“ lupal po dechu Rupert, „jsou pekelně staré. Povídal to tatínek. Tady musí dávat pozor při kopání! Když bagr udělá jámu, klidně v ní můžou najít kosti mamuta.“

„Fííí, jóó!“ hvízdl Katka.

Kostru mamuta by brala. Postavila by si ho do dětského pokoje na stráž. Akorát by musela vybourat strop, aby se jí tam mamut vešel. Ale ještě radši by měla mamuta živého. Při představě pravěké výzdoby pokojíčku se zasnila a málem přejela zelenou ještěrku, která se jí připletla pod kolo.

„Cilililink, cilililink, pozor, pozor!“ zvonila na zvonek horského kola.

Ještěrka se jen mihla a vystrašeně zmizela v díře pod kamenem.

„Ahoj, táto,“ pozdravil Rupert svého tatínka v přilbě a s výkresy v rukou, když dorazili k bagrům, které upravovaly terén.

„Jejda, Ruperte, ahoj, děcka!“ zamával jim tatínek na uvítanou.

„Táto, můžeme se dívat, jak pracujete?“ udělal Rupert kukadla. „Katka chce taky, až bude velká, stavět silnice, tunely a mosty.“

„Ale jo, jasně,“ usmál se tatínek Ruperta. „Jen se držte dál od té jámy, ano?!“

Ukázal do hluboké díry, v níž se běhalo cosi podivného. Ale ať Katka a ostatní poulili oči sebevíc, nedokázali poznat, co to je.

„Propadl se nám pod bagry terén. Vidíte, objevila se úplná jeskyně. A my musíme zavolat vědce, kteří prozkoumají, jestli tam nebudou nějaké vzácné vykopávky,“ vysvětloval tatínek.

„Vykopávky?“ nadšeně vykřikla Katka. „Třeba kosti mamuta?!“

„Ano, ano,“ souhlasil pan inženýr. „Vždy, když něco takového odkryjeme, zavolám vědcům z muzea. Oni přijedou a opatrně vykopou a očistí ty nálezy, aby je mohli převézt do města. Někdy jsou to úplné poklady. To byste nevěřili, co všechno se tady pod zemí najde!“

Dětem svítily oči. Tomu se tedy musí podívat na zoubek. To se musí prozkoumat.

A oni to udělají dřív, než přijedou dospěláci z muzea.

Katka, Barča, Hugo a Rupert se na sebe podívali a spiklenecky mrkli.

„Takže bagry teď pojedou na druhou stranu, než je ta jáma. Já jdu volat do muzea. Vy se můžete zatím dívat, jak bagristi pracují, ale nelezte do jeskyně,“ poručil jim tatínek přísně.

A odešel k maringotce, v níž měl mobil a číslo do muzea.

„Vrrrrr, vrrrrr,“ bagry nastartovaly a za chvíli nebylo slyšet vlastního slova.

Děti chvíli pozorovaly, jak to bagristům šlape, ale pak se jim pohledy čím dál častěji stáčely do tajemné jeskyně. Bělavé oblé tvary na dně jim nedoprávaly klid. Tohle se přece musí prozkoumat.

„Jdeme. Za mnou!“ zavelela Katka. Zdvihla se a už klouzala po kamenech a hlíně dolů.

„Jupíííí,“ výskali za ní Barča i kluci a nenechali se zahanbit a sjeli dolů po zadku jak na skluzavce.

Hurá, zase celá parta míří za dobrodružstvím.

Když se usadil zvirený prach pod jejich nohama na dně jeskyně, uviděli něco, co jim vyrazilo dech.

„Páni inženýři!“ ujelo Katce.

Všude kolem ležela vejce. Bělala se jako obyčejná vajíčka v lednici, z nichž maminky dělají omelety, ale tahle nebyla slepičí. Vždyť ta maxi vejce měřila od dvacetí pěti centimetrů až po celý jeden metr. Děti do nich klepaly a zjistily, že mají tuhé kožovité skořápky a určitě je v nich něco tajemného.

„Raz, dva, tři, čtyři, pět, šest...“, mumlala si Katka a ukazovala prstíkem.

„Co to děláš?“ ptala se Barča.

„Nepleť mě, počítám,“ odpověděla Katka netrpělivě a pokračovala. „Třicet jedna, třicet dva... Třicet pět, třicet šest, třicet sedm... Třicet devět, čtyřicet. Je jich čtyřicet, přesně!“

„Čtyřicet dračích vajec,“ uklouzlo Barče a všichni zkoprněli.

Ano, tak obrovská vejce mohli mít jenom draci z pohádek.

Ale tahle vejce nebyla vymyšlená, dalo se na ně poklepat, dala se zvážit, potěžkat a ejhle, kamarádi s vykulenýma očima zírali, jak Katka jedno ohromné vejce opatrně bere do rukou a vydává se s ním zpátky ke kolům.

„Počkej, co děláš?!“ volali na ni.

„Nepoznají, kolik jich bylo,“ usmála se lišácky Katka. „Třicet devět jich prozkoumají vědci z muzea. Ale tohle jedno bude jenom naše. To propátráme my.“

Barča, Hugo a Rupert se po sobě zmateně dívají, ale pak potřesou souhlasně hlavami. Katka má pravdu, byli tam dole první, nebáli se, a tak mají právo zkoumat tohle obří vejce jako dospělí. Jen aby ho v pořádku dovezli domů.

Povedlo se jim vejce vynést nahoru na svah, dorazili ke kolům a tam si z mikin udělali šátek indiánské babičky. Místo mimina však do šátku uložili vejce a pak se střídali, kdo křehký náklad poveze. Maminka Barči by měla radost. Opravdu jeli jako s vajíčky, šlapali tak pomalu a opatrně, aby svůj vzácný nález dovezli v pořádku, že ještěrka jim mohla přebíhat před koly a nic se jí nemohlo stát.

Konečně se kamarádi před domem Katky rozloučili.

„Schováám ho ve svém pokojíku,“ prohlásila.

„Bude se tam mít jako v bavlnce.“

Živé vejce je určitě lepší než mrtvý mamut.

I kdyby dosahoval až do druhého poschodí.

Zatím tatínek Ruperta vítal u tajemné jeskyně vědce, kteří hořeli nedočkavostí tajemné bělající se věci na dně jámy probádat, a divil se, že si děti na takovou zajímavou podívanou nepočkaly.

„Asi jim vadil ten hluk!“ prohlásil bagrista a ukázal na těsnící sluchátka na uších, které mu chránily sluch.

Netušil, že malí badatelé si v tajemném vejci vezou něco, co parádně zatočí s životem malého města a dopřeje jim kopec dobrodružství. Ale to až příště. Nenechte si ujít napínavé pokračování.

Napínavou fantasy Ptakoještěří letka napsal autor pro projekt Osobní knihy nakladatelství Modrý slon v Opavě. Knížka má vyjít v červnu 2015. V podobě seriálu pro děti a mládež ji autor chystá pro Rádio Junior Českého rozhlasu.

Dvě minuty pro Pátka

Jan Tichý

Na ostrově

Pomalu stoupal po svahu a osahával kapsy, jestli nic neztratil. Loňskou hrušku, kterou si vybral na polici ve spíži. Kyselou okurku v papírovém pytlíku; jak papír prosakoval, na stěně to studilo. Krabičku od sirek s dvěma kostkami cukru. Dva křupavé slaňáky, posypané krystalky soli. Ty se ale už do kapes nevešly, škrábaly ho za košilí na břiše.

„Válka skončila,“ řekla mu včera máma. „Už se nebudeme schovávat ve sklepě, až přiletí letadla.“ Přinesla jeho hnědý kufřík z lepenky, který stál vždycky u dveří v předsíni.

Vyrovnal na podlaze omalovánky a pastelky, Černého Petra, dvě obrázkové knížky i malého medvěda v modrých tepláčkách, který vždycky spokojeně zabručel, když ho položil na záda. Nakonec všechno odnesli do dětského pokoje.

Zahrada měla dvě části. Stupňovitý svah s ovocnými stromy končil děravým plotem. K zahradě patřil i kus lesa. Teprve za dalším plotem řídký les pokračoval až pod vrchol, kde byly zbytky hradu a protiletadlová děla v kruhových zákopech. Nikdy se k nim nesmělo, ale viděli je z protějšího kopce.

„Reku, ke mně!“ zavolal na černého loveckého psa s plandavými ušima, který něco vyhrabával pod pokroucenou třešní. „Dneska budeš můj Pátek.“

Malý bratr by byl lepší, ale dnes kašlal, musel se pod peřinou vypotit a nesměl ven.

Přes záda měl přehozený tátův vytahaný svetr s černým pruhem a s velkou dírou na lokti. Rukávy si uvázal pod bradou na jednoduchý uzel. Svetr si půjčovali na hraní, ležel na bedně s náradím vedle schodů do sklepa. Dnes to bude Robinsonova deka nebo složený polštář pod hlavu. Možná i plachta, jestli si postaví vor.

Sáhl do křoví pro klacek s navázaným provázekem a navlékl si ho přes rameno jako řemen pušky. Tak chodil Robinson na výpravy po svém ostrově. Uzlíky zašmodrchal úplně sám a byl na to hrdý. Velký uzel na tátově svetru si posunul k levému rameni.

Rek zaštěkal a vyřítil se nahoru k lesu. Chlapec sundal pušku s ramene a rozběhl se za ním. Zaslechl ještě jedno štěknutí a potom už Rek jenom křučel a pískal nosem, jako když potká jiného psa a chce s ním kamarádit.

Před Robinsonovou chýší seděl na bobku cizí muž a drbal na krku Reka, který vrtěl ocasem a pořád ještě píštěl nadšením. Muž mu něco říkal zblízka do ucha.

Když uviděl chlapce, na chvilku se zarazil. Pak se pomalu postavil a rozhlížel se na všechny strany. Dlouho se díval směrem dolů, kde začínaly domy.

Teď teprve bylo vidět, že drží v ruce pistoli. Cvakl nějakou páčkou a zastrčil zbraň za opasek. Pak si sedl na zem, poplácal Reka po zádech a zadíval se na chlapce.

Měl zmačkanou uniformu a měkkou čepici se štítkem, s klapkami staženými přes uši. Chlapec neviděl pušku ani černý automat, jaký nosili cizí vojáci, když je potkávali ve městě. Muž měl šmouhy v obličejí, nebyl ani oholený, měl zpocené čelo a chvílemi se třásl, jako by mu byla zima.

„Na gut,“ zívá. „Hitler is kaputt... do Krieg is kaputt.“ Malinko se usmál a přimhouřil oči. „Ich will hem. Sofort.“

Snad myslel, že mu bude dítě rozumět.

Chlapec poznal cizí řeč z rádia. Někdy si tak nad ním povídali i rodiče, když nechtěli, aby jim rozuměl. Vždycky ho to zlobilo. Narovnal se před vojákem a mumlavě spustil:

„*İbrdémrajchsgebit... befindecich kchajn fajndlichr kchamfrband.*“

Když to říkal doma, dospělí se vždycky smáli, vůbec nevěděli, proč. Ani teď to neselhalo.

„Jawohl... sehr gut,“ řekl muž a tiše se rozesmál. „Kein feindlicher Kampfverband,“ opakoval.

Oběma rukama ho chytil za paže, jako to dělá táta, když chce syna pochválit. Ale pes zavrčel a muž dítě okamžitě pustil.

„Já jsem námořník Robinson,“ oznámil chlapec. „A to je moje chýše,“ ukázal.

Už se nebál. Voják mu připomněl tátu, když v neděli vstával později. Mohl být taky stejně starý.

„Robinson... ja. Aber ich bin sehr hungrig,“ odpověděl voják. „Hunger... essen!“ dodal, ukázal si na pusku a napodobil žvýkání.

„Ty budeš můj Pátek,“ rozhodl chlapec. „Nikomu to neříkej. Bude to naše tajemství,“ zdůraznil poslední slovo. Byl rád, že si nebude hrát sám.

„*Ta-jem-ství,*“ opakoval voják. „Ja... *taj-ne.* Ich weiss – das is Geheimnis! *Robinson,*“ ukázal na chlapce. „*Patek* – ich bin Freitag,“ ukázal na sebe a znova se usmál.

Chlapec mu moc nerozuměl, ale poznal, že muž souhlasí. Klekl si ve vchodu a na zbytek starého koberečku vyrovnával zásoby. Pes jenom přičichl a zklamaně odběhl mezi stromy.

Voják sebral rohlík a rovnou z něj ukousl skoro půlku. Rychle žvýkal a polykal.

„Počkej, Pátku. To nemůžeš! Musíme si to šetřit. Než něco ulovíme.“

Rozvázal rukávy a pečlivě zakryl zásoby svetrem. V koutě ležela plynová maska v plechovém pouzdru.

„Musím domů, pro další zásoby. Když jsme teď dva.“

Vylezl ven a postavil se.

„Danke,“ řekl muž. Mezitím dojedl rohlík. „Ich sagte... ich muss *hem*. Schnell. Sofort.“ Upřeně se díval na chlapce. „Alles *is* kaputt,“ dodal.

„Tak já jdu,“ řekl chlapec. „Ale musíš na mě počkat. Pamatuj, že jsi Pátek,“ zase zdůraznil poslední slovo.

Zapískal na psa a rozběhl se po svahu směrem k domu.

„Ein schlauer *Bub*,“ zašeptal voják – „danke.“

Znovu se postavil a pozorně se rozhlížel, dokud chlapec i pes nezmizeli z dohledu.

Sundal čepici, hodil ji na zem a rychle si začal svlékat blůzu uniformy.

Tajemství

Máma už ho znova na zahradu nepustila. Hned po obědě šli všichni společně do města. Bratrovi zabalili krk šátkem, aby mohl jít taky.

Poprvé viděl zblízka tank a mohl si na něj sáhnout. Byla na něm červená hvězda. Máma se zlobila, že si zašpiní ruce. Vojáci měli světlé, vyrudlé uniformy. V koutě náměstí pekli nad ohněm maso. Hráli na harmoniku, zpívali, říkali mu *maladéc* a poplácávali ho po zádech.

Půjčili mu na chvíli helmu. Byla moc velká, když otočil hlavu, spadla a praštila ho do nohy. Měl v očích slzy, ale nebrečel.

Vysadili ho na koníka. Trochu se bál, a tak ho zase sundali.

Nakonec ho nějaká slečna vzala do náruče, postavila se vedle mámy a táta je fotografoval. Slečna byla mladá a líbilo se mu, že je oblečená jako vojáci a že nosí na zádech automat s kulatým zásobníkem. Měla ale na opasku bodák, který ho dloubal do nohy. Byl rád, když ho vrátila na zem. Všichni říkali *zdravstvuj* a *spasibo*, tak to taky zkusil a vojáci se smáli.

Domů se vrátili až pozdě odpoledne.

Běžel s Rekem na zahradu a nesl rozpůlený krajíc posoleného chleba. Nic jiného tak rychle nesehnal. Robinsonova chýše byla ale prázdná.

Nikde nebyl ani Pátek, ani společné zásoby, ani svetr. Zůstal tam jen kabát uniformy s blýskavými čtverečky na výložkách. Vedle ležela plynová maska s oranžovým gumovým vnitřkem. Přesně takové měli ve sklepech.

Zklamaně se vrátil domů. Máma loupala brambory k večeři.

„Pátek tam není. Vůbec není na zahradě,“ zapomněl na své tajemství a postěžoval si.

„To přece nevádí,“ řekla roztržitě. „Až se Ivánek uzdraví, bude tvůj Pátek, ano?“

Pohládila ho opatrně po vlasech zápěstím, protože měla na rukách nalepené kousky brambor.

Tátovi raději neřekl nic.

Tátův svetr

Za rok v květnu zrovna házel kamínky do kašny na náměstí, když začaly houkat sirény.

Polekal se. Hned si vzpomněl na letadla a hnědý kufřík z lepenky.

„Teď se postavíme jako vojáci,“ klidně řekl táta, „a budeme myslet na všechny mrtvé z války.“ Vstal z lavičky. „Na partyzány, na zabitě vězně... i na vojáky, co nás osvobodili.“

Nastrčil chlapci ukazováček, a ten se za něj chytil, jak byl zvyklý.

„Říká se tomu dvě minuty ticha,“ dodal potichu táta.

Na kostelní věži odbíjely hodiny. Nejdřív čtyřikrát a potom ještě hodněkrát. Lidé stáli, dívali se vážně před sebe, nemluvíli a nehybali se. Uprostřed náměstí zastavilo černé auto a řidič se postavil vedle otevřených dveří.

Chlapec nikdy neviděl vězně ani partyzány, jenom s dědou v biografu. Vojáci se psy hledali v lese partyzány a potom voják v černé uniformě a s páskou na rukávu zastřelil z pistole pána v šedivých šatech. Asi to byl vězeň. Ležel na koberci a už se nehybal. Špičky bot mířily ke stropu. Černý voják do nich kopal a ty nohy vždycky zapérovaly zpátky a znova mířily špičkou nahoru.

Někde blízko zabzučel chroust. Chlapec se po něm ohlédl, ale táta mu lehce stiskl rameno a chlapec se zase narovnal jako všichni ostatní.

Teprve pak si vzpomněl, jak byl konec války.

Je to už dávno, šli s mámou nakupovat. Zahnuli za roh, máma něco vykřikla, zakryla mu rukou oči, rychle ho otočila zpátky a táhla ho pryč. Ale i tak zahlédl dva nehybné lidi na chodníku. Leželi v černé louži, mezi nimi rozšlápnutá hruška a otevřené pouzdro od plynové masky. Ten bližší člověk byl Pátek. Měl ruce za hlavou svázané silným provazem a přes obličej přetažený svetr. Byl to tátův svetr s černým pruhem a s dírou na lokti. Kalhoty měl stažené ke kolenům. A dole pod břichem, mezi Pátkovým nohama, viděl chlapec jen černou, krvavou díru.

Doma o té příhodě nikdy nemluvíli.

Teď stál bez hnutí vedle táty, přitiskl obě ruce ke stehnům a poslušně myslél na Pátka. Jiného mrtvého z války neznal.

Stál jako voják, dokud všechny sirény neutichly.

Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné. (§ 1 Zákona č. 115/1946 Sbírky o právnosti jednání souvisejícího s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků, schváleného 8. května 1946 Prozatímním národním shromážděním)

„Íbrdémrajchsgebít... befindecich kchajn fajndlichr kchamfrband“ je zkomolené rozhlásové hlášení: „Nad říšským územím se nenachází žádný nepřátelský bojový svaz.“

Z barokní inspirace Trifolium

„Český Totentanz“ *

Jiří Bartoš Sturc

LAMENTO ŽOLDNĚŘOVO

Ó Blbosti! – Ty babo vilná!
Kolik nás proboha v chomoutu máš?
Navzdory věku v námluvách pilná,
každému občas svůj půvab dáš.

Ó Blbosti! – Ty babo úlisná!
Skočíš nám do cesty aniž se ptáš!
Navzdory věku v námluvách úspěšná,
každému občas polibek dáš.

Polibek voslizlý z žlučových slin
a stejně s tebou obcujem',
nad světem nestoudně rozvíráš klín,
tvým hnísem si erby malujem',
obrazy z příběhů našich vín.

Jsi děvka prastará,
každému dáš
a ze všech těch lehkejších
nejlíp nás znáš.

LAMENTO POUTNÍKOVO

Čas je honícím psem smrti,
on ku běhu nás števe,
či na obojku škrtí.

...a my jsme co,
když čas je starým psem?
Snad blechy v jeho kožichu,
snad nic pod světa závojem
a nechápem' jej pohříchu.

LAMENTO DÍVČINO

Někomu štěstí sbohem dalo,
drže před okem z obzoru kluše
a když je štěstí málo,
uvádaj' duše v ten čas – to netušíce,
že vždy se někde bije na poplach
– tam méně, tam více,
až Bohu za to stálo –
z nebe vida lidi – osly
vyslat na svět znovu posly
a mezi nimi Tebe...

* „Český Totentanz“ je jednoaktová komorní opera z roku 2015, inspirovaná tradicí reflexe smrti v českém baroku. Autor hudby i libreta Jiří Bartoš Sturc, skladatel, publicista, teoretik umění a vedoucí hudební knihovny KVK, vytvořil a publikuje Trifolium – trojlístek z těch textů, které považuje za samostatně obstojné a námětově korespondující.

Pavčina Skálová

ANI SLOVO

Zimolez večer vůni roztáh po zdech
v mých kostech z vůně
probudil se povzdech
porazil všechna příští slova
jak telátka
a jedl za syrova.

BŘEZEN

Země si bere víly,
které nepřežily zimu
jejich šaty vpletené
v pámelníku.
Plátěná krajina
sítotisk oky plotu.
Je čas oplakat ty vychladlé
potoky a stráně
labutě vlepené
do památníku letošních
mrazů.

JAKO BYS TU NEBYL

těsně pod okem toho dne
rána
která bolí i ve mně
v níž pod zkoumavým
pohledem
pátrám po tvé přítomnosti
a jako bys tu nebyl
chutná jen
zaschlou krví.

JIZERSKÁ

Buky jako kresba rudkou
potok po kolenou po kamení
káně řízne křídlem soumrak
nebe obrací se v kopce.

KDYŽ LÉTO OBRACELO

Já tu nebyla když
léto obracelo seno
na víru
zbyla mi
špičkou srpů
otevřená rána
srpnové teplo
vyrchalo z těla.

TICHO V KRUHU

Když ticho chodí
přede dveřmi
v kruhu
a mrtvá slova
v rukách obrací
my němí
netrefíme ven
zpátky domů
se nikdo nevrací.

SENA

uvnitř mé krajiny

teď kosou stáli stráně
louky usušili

svezli

sebrali mi
všechny tenké struny.

PRÁZDNÁ MÍSTA

do prázdných míst v krajině
krajkové vrabce vracet
obracet stráně naruby
a naroubovat ušlechtilé hrušně
na ty pokřivené stromky
u krajnice

rozkvést to trošku
jen tak opatrně taky v tobě

OBRAZ KRAJINY S MRTVÝMI MRÁKY

podmračná prázdná

při kraji
krajiny s mrtvými mraky
pozdní rána
prokřehlá v černém peří

ZAVAŘENO

Na víčka kompotů, že kdosi nehtem ťukal
ozvěnu času v šeru okusil
a kompot zamrkal a ve švech třesní pukal
sladil sklep lepem dávno prošlých chvil.

PAVLÍNA SKÁLOVÁ – Jsem. Od roku 1987. Právě teď bydlím v Turnově a pracuji v místní knihovně. Sním a básním, sbírám inspiraci na polích i pod starými keři. Více či méně úspěšně jsem se zúčastnila nemnoha literárních soutěží, několik básní najdete

v Hostinci časopisu Host. Další jste mohli zaslechnout na některém z autorských čtení, většinou spolu s tvorbou kamarádů z Literárního klubu a naposledy třeba na loňských Literárních pozdravech. A děkuji za každý další den a doufám, že mě poezie neopustí.

Monika Pospíšilová

Květované šaty

Ženě sedící na lavičce nikdo nevěnoval pozornost. Ačkoliv na svůj věk vypadala velmi atraktivně, čemuž ještě napomáhaly lehké fialkové šaty s hlubším výstřihem, přesto na ní dnes neutkvěl pohled jediného muže. Ne že by o ně v tuto denní dobu byla v parku nouze. Stejně tak jako o dívka cachtaající se v brouzdališti opodál a matky sledující své ratolesti, některé ustaraně, jiné s jiskrou naplnění a zdravé pýchy v očích.

Mílovala atmosféru pozdního léta, kdy byly sluneční paprsky ještě stále dost hřejivé, nikoliv však spalující jako za dusných odpolední předcházejících měsíců. Během dní, jako je tento, sem chodívala často – nechat se unést četbou lahodící duši, nasbírat inspiraci pro svou další olejomalbu nebo jen tak vydechnout po šedivém dni, kdy inspirace nepřicházela. A taky pozorovat ty smějící se děti, tak čisté a naivní ve své nevinnosti. V takových chvílích si vždy vzpomněla na svoji dcerku. Její malá holčička už by ale v brouzdališti sotva našla uspokojení – doba bezstarostného šplouchání a stavění bábovek z písku dávno pominula.

Dnešní odpoledne se Morrigan na děti u brouzdaliště neusmívala. Už pěknou chvíli zaměstnávala svou pozornost bedlivým sledováním mohutného stromu nedaleko před sebou. Jako by se snad snažila zapamatovat si každý rys urostlého kmene, každou konturu větévky a větrem načechraných lístků.

Větrík zafoukal silněji než dosud. Mladá dívka v květovaných šatech sedící pod stromem se snažila zachytit stránky, jež vítr vyplašil z klidného spočívání. Morrigan na ni pohlédla a její myšlenky se opět stočily k dceři. Sally už druhý rok tráví většinu času na internátě. Dostala se na školu na druhé straně států, a ačkoliv na ni proto Morrigan byla hrdá, vnitřně se s jejím dospíváním smířovala obtížně, stále pro ni bylo těžké nechat svoji malou holčičku odejít do světa dospělých. Teď to byly právě květované šaty, jejichž obrysy se snažila vřít do paměti.

Sotva zaslechla kroky blížící se postavy. Vypadá to, že jí přeci jen někdo zahlédl, ačkoliv dnes žádnou pozornost neočekávala. Tohle ale nebyl jen tak někdo. Malými kroky se k ní blížila patnáctiletá dívka s vlídným úsměvem na rtech. Morrigan

jej známé tváři po chvíli lehce opětovala. Dívka přisedla na lavičku a chvíli mlčky setrvala. Pohled upírala stejným směrem, jakým se vydaly oči Morrigan.

„Pamatuješ, když ti tady utekl Bertie? Koukala ses pod každou lavičku, ať už tam seděl kdokoliv, prostě jsi byla pevně odhodlaná najít ho.“

„Překvapuje mě, že si pamatuješ zrovna tohle, nebyl to právě nejdůležitější okamžik v mém životě,“ opáčila Morrigan hlasem bez tónu.

„Možná,“ připustila dívka, „ale díky tomu sis prohlédla každý detail tohoto parku víc než pozorně, a třeba právě proto se ti tu tolik zalíbilo. Zůstala jsi, vdala ses tu – kvůli tomu, že se ti opravdu líbil tenhle strom,“ řekla dívka trochu pobaveně. „Tak jsi o tom vždycky vyprávěla. Ale já myslím, že za to mohla zvláštní atmosféra tohoto místa, kterou sis právě v ten den, kdoví proč, uvědomila.“

Další chvíli opět seděly mlčky.

„Taky jsem jako malá měla ráda taková místa,“ prolomila dívka ticho. „Spousta stromů, pěkně upravený trávník, sem tam jezírko a možná i nějaká ta kachna na něm. A i přesto, že jsem na takovém místě kvůli jednomu opilci umřela, stále mě sem cosi přitahuje.“

Morrigan na dívku pohlédla. „Vypadáš tak klidně, když o tom mluvíš.“

Na tváři dívky opět zahrál úsměv. „Jak se říká, čas zahojí všechny rány, dokonce i ty smrtelné. Neboj se, vím, že teď je nemožné představit si něco takového, ale za čas budeš i ty na všechno vzpomínat s lehkostí a klidem, zbude jen věčná šťastná vzpomínka.“

V očích Morrigan se mihla pochybnost. „Jak můžu s lehkostí vzpomínat na to, že jsem ji tady nechala tak mladou, bezbrannou? Kdo se postará o moji holčičku?“ Hlas se jí roztřásl. Se slzami stékajícími po tvářích tiše sledovala Sally v květovaných šatech smějící se nad obzvlášť vtipnou pasáží knížky.

Dívka na lavičce se nyní postavila, lehkým krokem přešla před Morrigan a přidřepla k ní. „Neplač. Vidiš, jak je šťastná? Běž k ní a ještě chvíli se raduj z jejího smíchu. Obejmi ji a řekni jí, jak moc ji miluješ a vždycky budeš.“

Až do západu slunce sledovala matku s dcerou při jejich poslední společné chvíli tohoto života. Pak, s úderem vzdálených hodin, vykročila vpřed a natáhla ruku směrem k Morrigan, která jí už o trochu odhodlanějším krokem mířila vstříc.

„Je čas jít,“ pravila dívka vlídným hlasem a jemně uchopila Morriganinu ruku.

MONIKA POSPÍŠILOVÁ – Narodila jsem se v Liberci, kde se mi již dvacet pět let líbí žít. Odmala jsem milovala příběhy – má první „díla“ vznikala na babiččině psacím stroji ještě před nástupem do první třídy. Během studií na střední škole jsem byla jednou ze spoluzakladatelek

časopisu Obchodní listiny, který na liberecké obchodní akademii vychází dodnes. V aktuální době dokončuji poslední ročník magisterského studia na zdejší univerzitě. Ve volném čase se aktivně účastním literárních soutěží, zajímám se o psychologii a osobnostní rozvoj.

Varnsdorfská knihovna vydala Huckaufovy básně věnované Lužici

Peter Huckauf: *Mezumročan*. Sborník českých překladů básní Petera Huckaufa
Městská knihovna Varnsdorf 2014. 75 s. ISBN 978-80-86409-45-0

Od druhé poloviny 90. let se ve varnsdorfské městské knihovně každoročně koná Svátek lužickosrbské poezie. Jméno Petera Huckaufa (1940) je s tímto setkáním spojeno už od tehdejších počátků. Německý básník se již dříve účastnil literárního života v Lužici a vystupuje na akcích, které prezentují sounáležitost básníků napříč malými i velkými národy. Spolupráce s organizátory varnsdorfských setkání trvá dodnes a vyústila v přátelský vztah s pravidelnými účastníky. A nakonec i ve sborník překladů jeho básní – nejen těch, které v průběhu dvou dekad ve Varnsdorfu prezentoval. Výbor nazvaný *Mezumročan* editorsky připravil Milan Hrabal, graficky zpracovala Iлона Martinovská. O překlad/přebásnění do češtiny se kromě zmíněného editora zasloužili Markéta Bábková, Iлона Martinovská, Nikola Mizerová, Luboš Příhoda, Frank Zeinar (†) a Veronika Zeinarová.

Huckaufův vztah k Lužici a zde sídlícímu malému národu není nahodilý. Ve svých 35 letech začal objevovat lužickosrbské stopy ve svém příbuzenstvu (básníkův otec pocházel z dolnolužickosrbské obce Derbno, Peter Huckauf se narodil v Bad Liebenwerda, tedy rovněž v teritoriu Lužice) a seznamovat se

s tisíciletou lužickosrbskou kulturou. Od roku 2007 je dokonce členem Svazu lužickosrbských umělců.

Když jsem byl požádán, abych knížku recenzoval, zatrnulo ve mně. Huckaufovy básně, tak jak jsem je vnímal na zmíněných Svátcích poezie, pro mne byly vždy náročnou až obtížně srozumitelnou hrou se slovy, zašifrovanými poselstvími. Ale po dvojitým prolístování *Mezumročana* jsem zjistil, že to nebude zas tak zlé. Přesto, většina básní pro českého čtenáře vyžaduje vysvětlení – obsahují četné odkazy na lužický místopis, dějiny, mytologii, osobnosti... Poznámkový aparát je opravdu bohatý, editorem poctivě zpracovaný (a dle potřeby s autorem konzultovaný); svým rozsahem někdy předčí i samotnou báseň.

Jako červená – nebo spíše uhelným prachem zmazaná a roztřepená – nit se knížkou vine trauma z mizející lužické krajiny i ohrožené národní identity. Lužickosrbské „mene tekel“ je personifikováno v leitmotivu Pšezpóldnice, příbuzné naší Polednici, připravené bez milosti nás trestat za plundrování krajiny. Ano, ty uhelné doly, jimiž utrpěla část Lužice (ve smyslu krajiny i lidu), zaniklé vesnice, řídnoucí hejna ptáků, vymizelé řeky... hořká

melancholie z odplyvání toho všeho do přízračného mytologického nenávratna za čarodějem Pumpotem, Bludčkami, dobrotivými Lutky... a po odplynulém zůstávají krajině jen trýznivé přeludy. „*Lužice ty / nikdy nevysychající Kniho pověstí / stále mě napájíš z písčité půdy / chimér a šifér*“ (sloka z básně *Z Mužakovských pahorků I*, věnované ztracené řece Guslici).

Také ilustrační doprovod sborníčku je autorskou záležitostí: ukázky z vizuální poezie, grafik poskládaných jen z liter, tak představují tvůrčí aktivitu, z níž Huckauf vstoupil i do leckterých galerií.

A ten název? Slovo *mezumroka*, doložené v 10. století, označovalo meziříčí, později konkrétně území mezi toky

Labe a Černý Halštov, odkud básník pochází.

Huckaufova poezie není významově jednoduchá. Pro překladatele je tvrdým oříškem a svým čtenářům také nic neusnadňuje. Kdo však obětuje trochu té námahy a zkusí proniknout do světa Mezumročanova poetiky, nebude litovat. Ostatně pro takové čtenáře autor své verše píše, neboť jen od těch, kdo jsou ochotni podniknout cestu pod povrch slov, lze očekávat porozumění pro bolesti krajiny a lidí v ní.

Martin Havlíček

(někdejší varnsdorfský knihovník, potom tiskový mluvčí města, poté dramaturg divadla ve Varnsdorfu a naposledy redaktor městského čtrnáctideníku Hlas severu)

SYN PŠEZPÓLDNICE

má slova nelze rozdělit
se šviháním poledních srpů

plnohlase mě navádíte:
šustíte listy jako všechny topoly Rukowa

kterým pokaždé dokážu
snadno uniknout protože mi slova:

dobra Ług odjakživa připadají
jako: cesta tajemství původ

*Překlad: Markéta Bábková
a Milan Hrabal*

STROMY

darujte mi svůj
vše přetrvávající stín

kolem poledne
v nejlepších hodinách srpna

když bílá postava zjeví se v polích
a máchá srpem
účtující se svou obětí

bud'te mi střechou
marnotratníci světla

zamávejte mi
listy

vy lnem oslněné
děti vesmíru

zachvějte se
hojící se ranou

poslouchejte
dýchám

Překlad: Milan Hrabal

PYL KAPRADIN

žízní již je hrdlo překážkou
a popíše ti svahy
tak podobné vinici

postačí pohár
na tvůj téměř převržený život

do knihy noci piš
nenazývej mě kapradí
před ránem

i v budoucnu budu
za útratu platit historkami

*Překlad: Nikola Mizerová
a Milan Hrabal*

PRŮVODCI

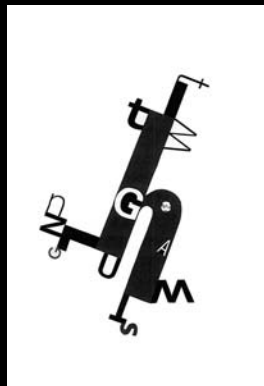
vránám nic nezalívám
provázejí mě od dětství
znám všechny jejich příbuzné

sojka mi brzy vštípila
jak se borovice chrání před zimou

straka škádlivě otřese olověným dnem
nechce se otevřít
jemná zeleň se třpytí
proti otravné šedi mraků –

a také vy kavky mě pronásledujete až do Varšavy
jste asi nejčilejší znalci úkrytů

Překlad: Ilona Martinovská a Milan Hrabal

MOJE MATKA, LABE

na zábradlí smolíček ještě nedosáhne
ale naproti mu připlouvá už jedenáctý vor

nálož lží doblbla
Omoc je u toho
flirtuje aniž by se zazelenala
otevře se až doroste

ten na koho chce svalit vinu
se má jmenovat Blahobij
zima v Sedmačtyřicátém byla ledová

Překlad: Ilona Martinovská a Milan Hrabal

ZEMĚ POHANŮ

ty který se jako hledač pokladů
vyhýbáš blízkosti hranice

ty který z nepochopitelných důvodů zíváš
když slova rozpouštím na slabiky
a zaříkávám hlásky

ty který mi nebudeš ani jeden
jediný okamžik naslouchat
ohrnuješ znuděně
svůj nesnesitelný čenich

ty který s odvráceným pohledem stále znovu
slepneš a nenávidíš
– musíš nenávidět –

máš
Strach

*Překlad: Frank Zeinar (+),
Veronika Zeinarová a Milan Hrabal*

Popelka v novém pojetí

Balet Popelka napsal Sergej Prokofjev v roce 1945, v roce 2014 ho dostala do ruky šéfka baletu Divadla F. X. Šaldy v Liberci Alena Pešková a převedla jej do dnešní doby. Je rovněž autorkou choreografie, režie a podílela se i na kostýmech. Použila nahrávku, kterou natočil v roce 1999 dirigent Ashkenazy s clevelandským orchestrem.

Režisérka spoléhá na techniku, tanec na špičkách je samozřejmostí. Na program je na titulní straně Princ, Jaroslav Kolář, který drží Popelku, Rie Moritu,

na klíně a ta má chodidla ohnutá podle baletních špiček, na kterých tančí.

Každá součást díla musí být pojmenovaná, aby jí rozumělo i nejmladší neobeznámené obecensvo. Nejdůležitější, alespoň pro Popelku, bylo získání drobné Japonky Rie Mority, po absolvování klasické konzervatoře v Tokiu a krátkém účinkování v Německu vpadla do souboru jako smršť, je důstojnou nástupkyní primabaleríny Karoliny Mikové, která odešla na mateřskou dovolenou. Rie Morita tančí perfektně,

tak, že je v jejich pohybech cítit pochybnost, bolest i nedefinovatelná čistá radost.

Režisérka posunula divadelní čas do dnešních dní. Tatínek, Alexey Yurakov, a Popelka, Rie Morita, se loučí s mrtvou maminkou. Tatínek si najde Macechu, Mariu Gornalovou, s dcerami, Veronikou Šlapaňskou a Margaux Thomas. Popelka stále smutní, konzumní styl života jí nevoní, a tak ji její nevlasní sestry nechávají venku hlídat nadité tašky, případně jí dají prášek na uklidnění. Scéna evokuje lepší hypermarket. Kulisa se třemi dveřmi scénografa Richarda Peška jr., do které dav stále vchází a vychází, extravagantní modely nevlastních sester, reklamní nápisy na stěně, a jako senzace dne tu je Princ, který zítra slaví narozeniny a všechny zve.

Radost nad výhodným nákupem? Sluší mi to? Ta má drbu! Na tohle pře-

ce nejsou nutná slova. Nonverbální komunikace spolehlivě zabírala. Zvlášť když Princ chystal narozeniny a měl si vybrat budoucí nevěstu. Pozvánku na ples dostala i nejasající Popelka.

Vážně a ušlechtilě se tváří rodičové Prince, Andrey Bayniyazov a Petra Březovská. DJ Paul s velkými deskami, účastníci narozeninové párty, Pavel Novotný, Annabel Pearce, Marika Hanousková, Vladimír Kameněv a Jan Březina, to hezky rozjeli. Všiml jsem si, že Jaroslav Kolář jako Princ je mladší a živočišnější než Klimt, Alexey Yurakov, ale figury zvládá stejně dobře. Kostýmy Moniky Kletečkové jsou inspirovány disco stylem, tomu nápadu bych zůstal věrnější.

Jak se se všemi režisérka domluví, anglicky, francouzsky, rusky a česky? Balet je placený mizerně, ale díky globalizaci, díky angličtině lze přijmout i Japonku.

Popelka nejdřív na ples nešla, po poradě a kouzlech se ocitla v křesle, dostává krásné červené šaty, červenou škrabošku a vyráží. Tančí s Princem, ale kdosi jí volá na archaický mobil. Utíká, svléká šaty a škrabošku, ale Princ ji najde, navzdory všemu.

Zahanbující starý mobil vystřídal původní střevíček. Láska zvítězila. To se zobrazuje i na světelném znamení, zavěšeném v kruhu nad scénou.

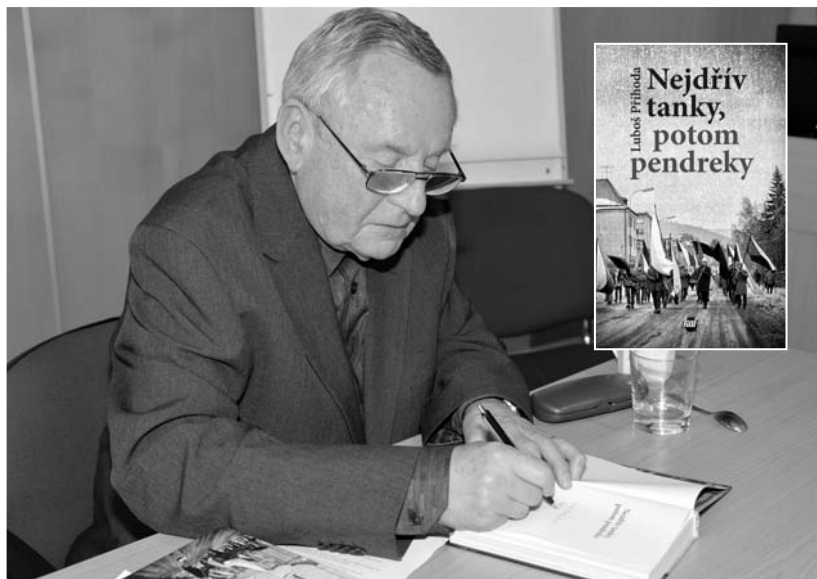
Premiéra byla 17. října 2014, byl jsem na představení v sobotu 14. března. Vedle mne seděly asi pětileté holčičky, na druhou půlku si přesedly do první řady. Několika čerstvě namalovaných slečen jsem si netroufl zeptat se na věk. Nikdo nerušil.

Přeji žasnoucím holčičkám tolik vůle, aby jednou Popelku mohly zatančit.

Otto Hejnic

Spisovatel Luboš Příhoda vydává knihu o bouřlivých letech 1968 a 1969 v Liberci

LIBEREC – Slavnostní představení knihy *Nejdřív tanky, potom pendreký* se uskutečnil 9. června od 17 hodin ve velkém sále Krajské vědecké knihovny v Liberci.

Nejdřív tanky, potom pendreký je kniha, která formou „reportážní kroniky“ mapuje a glosuje tragické události let 1968 a 1969 v Liberci. Její autor, zkušený novinář, básník a překladatel německé poezie Luboš Příhoda, ji zasadil do širšího kontextu dění nejen na Liberecku, ale v celém tehdejší Československu.

Kniha je komponována do dvou částí. První se zabývá rokem 1968 od Pražského jara po vpád vojsk Varšavské smlouvy a vrcholí okupačním týdnem v srpnu 1968. Ve druhé s názvem ... potom svištěly pendreký, autor připomíná

liberecké události roku 1969. Reakce studentů tehdejší VŠST v Liberci na hrdinské sebeobětování Jana Palacha, přes oslavy vítězství hokejistů nad

sbornou komandou na mistrovství světa ve Stockholmu, odvolání Dubčka a instalaci Gustáva Husáka na nejvyšší post ve státě. Text vrcholí spontánním vystoupením proti okupaci v Liberci u příležitosti prvního výročí srpnových událostí a jeho potlačení státní mocí.

V programu zazněly krátké úryvky z knihy a doplnila je dívčí saxofonová skupina Apple Saxes. Po křtu bude kniha k mání za režijní cenu, později na pultech regionálních knihkupců.

Jan Šebelka

LUBOŠ PŘÍHODA (2. 8. 1934, Náchod)

Textilák, publicista, překladatel, básník, editor. Vystřídal řadu řídicích, technických i dělnických povolání. Po sametové revoluci působil jako šéfredaktor obdeníku Region v Liberci. V letech 1990–2014 byl členem řídicího výboru Syndikátu novinářů ČR a jeho zástupce v Středoevropské skupině novinářských organizací, je předsedou Krajského sdružení novinářů, byl zakládajícím členem Kruhu autorů Liberecka, v současné době jeho předsedou. Spolurediguje (s Janem Šebelkou) řady Kalmanachů, edičně se podílel na česko-německé čítance spisovatelů Liberecka *Naše krajina slov – Unsere Wortlandschaft* (2011).

Roku 2011 získal ve Varšavě hlavní cenu v novinářské soutěži PL CZ Lokal Press Awards v kategorii místní historie a kultura za publicistickou stať *Rok 1969 v Liberci. Oběti ze srpna 1968 chtěl režim vymazat z paměti*, otištěnou v Kalmanachu 2008/2009.

Vlastní tvorbu, ale zejména překlady povídek a poezie z němčiny publikoval v řadě časopisů, denním tisku a rozhlasu. Kniž-

ně vydal básnickou sbírku *Promluvy do zdi* (2004) a dokumentární publikaci *A potom přijely tanky...* (2010). V letošním roce by mělo vyjít volně pokračování knihy pod názvem *Nejdřív tanky – potom pendreků*. K jeho osmdesátinám vydal KAL v r. 2014 v bibliofilské úpravě pod titulem *Umíněný Ikaros autorových Pět básní s ozvěnou*. Je autorem a spoluautorem několika rozhlasových her a jevištní adaptace *Tří zlatých vlasů děda Vševěda* (Mladá scéna, Ústí nad Labem 1986).

Překládá prózu, např. J. Bobrowski: *Litewské klavíry. Boehlendorff a ti druzí* (1971 – kryto J. Votavou); od téhož autora *Tanečník Malige* (1989); C. F. Mayer: *Král a světec* (1994); Isa Engelmann: *Návrat pod zelenou střechu* (paměti, 2004); tatáž: *Židé v Liberci* (dokumentární publikace, 2007), i poezii: H. Preissler: *Hlasy mrtvých a živých* (1961); R. Kunze *Věnování* (1964, s L. Dvorským, M. a L. Kunderou), H. Cibulka: *České motivy...* (1967).

V roce 2014 dostal cenu Euroregionu Neise-Nisa-Nysa za „největší osobní angažovanost v přeshraniční spolupráci“.

Letní provoz – hlavní budova

do 12. 7. 2015 **BĚŽNÝ PROVOZ**
včetně soboty 11. 7. 2015

13. 7. – 19. 7. 2015 **OMEZENÝ PROVOZ**

Půjčovny

pondělí, středa 9.00 – 19.00 hod.
pátek 9.00 – 15.00 hod.
úterý, čtvrtek, sobota, neděle **ZAVŘENO**

Informační služba, internet

pondělí, středa 8.00 – 19.00 hod.
úterý, čtvrtek, pátek 8.00 – 15.00 hod.
sobota, neděle **ZAVŘENO**

20. 7. – 28. 7. 2015 (úterý) ZAVŘENO

29. 7. – 16. 8. 2015 **OMEZENÝ PROVOZ**
viz výše

od 17. 8. 2015 **BĚŽNÝ PROVOZ**

Letní provoz – pobočky

RUPRECHTICE

6. 7. – 30. 8. 2015

OMEZENÝ PROVOZ

středa 10.00 – 12.00 hod.
středa 13.00 – 17.00 hod.

VESEC

6. 7. – 26. 7. 2015

OMEZENÝ PROVOZ

pondělí 9.00 – 12.00 hod.
pondělí 13.00 – 17.00 hod.

27. 7. – 16. 8. 2015 a 24. 8. – 30. 8. 2015

OMEZENÝ PROVOZ

pondělí 12.00 – 18.00 hod.
čtvrtek 9.00 – 11.00 hod.
čtvrtek 12.00 – 18.00 hod.

17. 8. – 23. 8. 2015

ZAVŘENO

KUNRATICKÁ

6. 7. – 30. 8. 2015

OMEZENÝ PROVOZ

středa 9.00 – 11.00 hod.
středa 12.00 – 17.00 hod.

KRÁLŮV HÁJ

6. 7. – 30. 8. 2015

OMEZENÝ PROVOZ

pondělí 10.00 – 12.00 hod.
pondělí 12.30 – 17.00 hod.

MACHNÍN

1. 7. – 31. 8. 2015

ZAVŘENO

ROCHLICE

1. 7. – 31. 8. 2015

ZAVŘENO

V době uzavření jednotlivých poboček je možné využít služeb hlavní budovy nebo ostatních poboček. Přijeme všem uživatelům krásné prázdniny a příjemnou dovolenou!

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: jakub.sebelka@volny.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.